NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA.BOX 2231
NEW YORK 17,N.Y.

VIENYBĖ

77 M. 22 N. | 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, New York | 1963 M. BIRŽELIO (JUNE) 14 D. | Telefonas: APplegate 7-7257 | KAINA 15 C.

Pas prof. Kairį sanatorijoje prie Smithtown, L. I. Iš k. į d.: Mildred Mitchell, profesorius - Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, Pranė Lapienė ir Valerija Tysliavienė.

S. Narkeliūnaitės nuotrauka

Sveciuose pas profesoriu Kairį

Ateities Lietuvos vizija — laisvos, nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos — tai kasdieninė duona ir druska Lietuvio, kuris prieš 45-erius metus padėjo savo parašą po Vasario Šešioliktosios aktu.

Anuo metu vyras pačiame stiprume ir karštyje dirbti savarankiam gyvenimui atsikeliančiai Lietuvai, dabar pražilęs senukas, vienišas, bet gyventi užsidegęs, profesorius Steponas Kairys savo aštuoniasdešimt penktuosius amžiaus metus leidžia ramiame Amerikos senelių sanatorijos kambaryje.

Be tėvynės, be artimųjų ir be sveikatos, bet kupinas tikėjimo ateities Lietuva, tuo tikėjimu gyvas ir juo užkrečiąs kiekvieną, jį aplankantį.

Tokį Stepono Kairio vaizdą išsinešė ir keturios lietuvės, jį aplankiusios pereitą sekmadienį Long Island, netoli Smithtown esančioje sanatorijoje.

Pranė Lapienė, dažna profesoriaus lankytoja, tą sekmadienio apypietę pristato jam dar tris viešnias: Mildred Mitchell, Valeriją Tysliavienę ir Salomėją Narkėliūnaitę.

Profesorius sėdi savo kėdėje, o jos apsėda aplinkui, ir klausimams nėra galo.

Profesorius pasakoja, kad su sveikata jam neblogai, tik skundžiasi, kad ryte atbudęs pajuto turįs slogą. Jisai dėlto ir varžosi kiek, o vėliau net paprašo, kad jam paduotų nosinaičių.

Profesorius sėdi kėdėje su ratukais ir ją apyvikriai naudoja, bet jisai jaučia savo padėtį ir tai, kad jam trūksta vienos kojos, kuri prieš keletą metų, atsiradus infekcijai, turėjo būti nupjauta.

Kai atsisveikinant viena viešnių (Mitchell) klausė, gal ko profesorius pageidautų, jisai tuojau pat atsakė:

-- Būčiau laimingas, jei man būtų grąžinta koja.

Bet profesorius nekalbėjo apie stebuklus; pasirodo, jisai galvojo apie dirbtinę koją, kuri ne taip jau negalimas dalykas, kuri jam palengvintų jo senatvę ir vienišumą.

Nukelta į 12 psl.

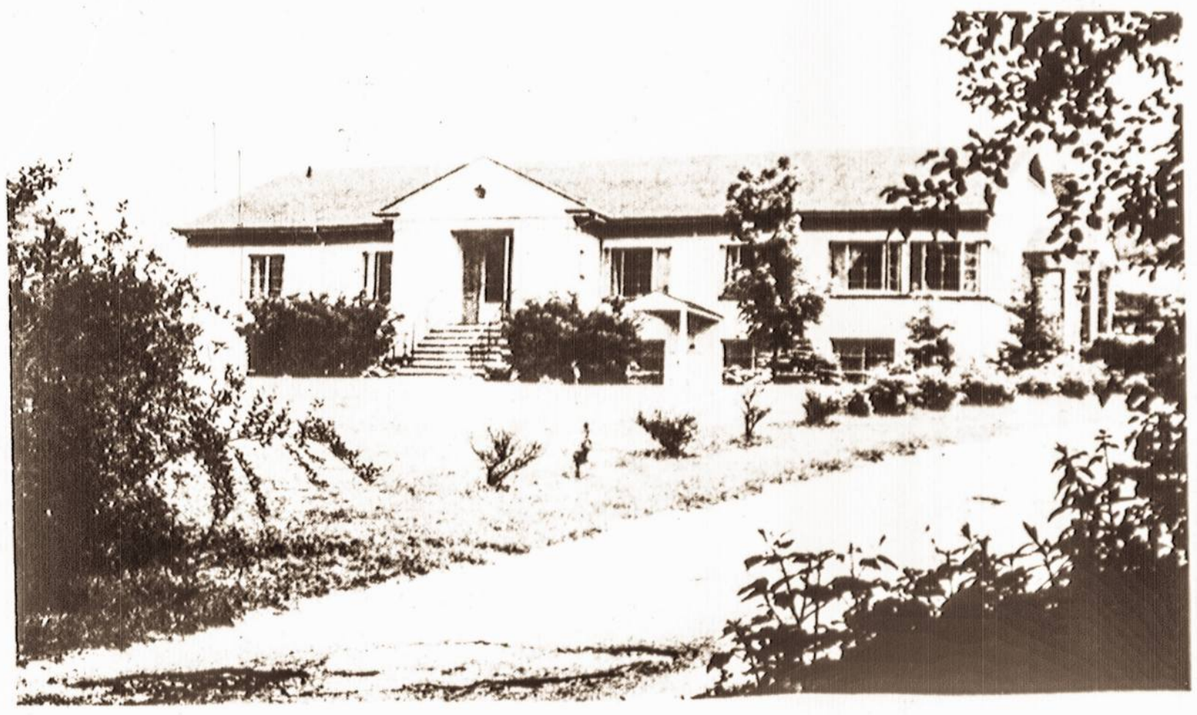

Sanatorija, kur gyvena ir savo knybas rašo Vasario 16 Akto signataras prof. Steponas Kairys. Jo kambarys - paskutinis kairėje.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Šiuometinius Vienybės santykius su kitais mūsų laikraščiais apžvelgiant, mintin atklysta liaudies daina: Vai pūtė, pūtė šiaurus vėjelis, Vai barė, barė mane tėvelis. Šitokia būklė Vienybei ne naujiena: panašią išgyveno lenkininkams barant dėl gynimo lietuvybės be Polščios. Kitusyk Vienybę dėl tautininkiškumo karštai vanojo socialistai (kurių dauguma vėliau virto bolševikais), o dėl "bedieviškumo" — kunigai. Dabar ji puolama, nes kilnoja klausimą, bene būtina (kadangi politinis išsilaisvinimas, pagal visų mūsų vadų ir diplomatų sprendimą, esąs ilgų distancijų dalykas) pasvarstyti ieškojimą būdų, žmogaus su žmogumi, lietuvio su lietuviu pagrindu, megzti išeivio santykį su tautos kamienu — Vienybinio lietuviško atkaklumo ir visų sąmoningų lietuvių vienybės idealais. Vėl pučia, pučia šiaurūs vėjeliai, vėl bara, bara rūščiai "tėvelis!"

•

Na, kągi: Atsakymas tas pats, kurį Vienybė savo 75 metų istorijos metų davė lenkininkams, socialistams ir klerikalinei dvasiškijai: tai Armino pasakėčios "Keleiviai ir šunys" žodžiai: Matys, kad nebijom, ir turės sustoti. Amerikos lietuviai juk netapo lenkais, net nuo jų visai atsiribojo. Jie nugaras atsuko bolševikais išvirtusiems socialistams (sena, milijoninė SLA organizacija, Detroito seime negarbingai juos pro duris išvijo!). Tie gi socialistai, kurie neišvirto bolševikais (nors vienu metu gana ilgokai sudarė bendrą su šiais frontą kovoti prieš "fašistus" Lietuvoje), šiandien stipriausi ALTo ir VLIKo ramščiai. Prisimename, kad tie socialistai, 1918-1940 metų tarpsniu veik niekuo nepadėjo stiprinti tą nepriklausomą Lietuvą, kurią ALTas ir VLIKas dabar atkakliai gina!

•

Per visas 75 metų audras Vienybė ėjo drąsi, sąmoningais Amerikos lietuviais visa širdimi pilnai pasitikėdama, tvirtai savo idėjomis įsiti-

LIETUVIAI KALIFORNIJOJE

* Kun. Pranciškus Vaseris, Melbourne, Australija, lietuvių kolonijos kapelionas, atvykoj Los Angeles, Calif., ir yra sustojęs Šv.Kazimiero klebonijoj. Iš čia vyks į Chicago, Ill. ir į kitas lietuvių kolonijas. Rudenį planuoja aplankyti Europą ir iš ten plaukti laivu atgal į Australiją. Kun. Vaseris birželio 16 d., Lietuvių Dienos proga, pasakys pamokslą ir dalyvaus parapijos Dienoj.

* Mirė Ona Račkienė. Gegužės 20 d. nuo širdies smūgio, netikėtai pasimirė Ona Račkienė, žymi senosios kartos lietuvė veikėja. Ji rėmė visus gerus sumanymus ir lietuviškas įstaigas. Jos laidotuvių dieną, gegužės 23 d., buvo už ją atlaikytos šv. Mišios šv. Kazimiero par. bažnyčioje.

* Anastazija Polenskienė ir jos dukra Alberta mokyklos statybos fondui paaukojo 500 dol. ir tuo jos tapo mokyklos fundatorės.

* Kan. A. Steponaitis porai savaičių buvo išvykęs į New York aplankyti savo brolio ir kitų giminių. Birželio 15 d. kanauninkui sukanka 80 metų amžiaus.

* Pracškus Norbutas, 82 m. amžiaus, buvo rastas negyvas savo namuose. Jisai buvo laikrodininkas. Gegužės 29 d. iš šv. Kazimiero bažnyčios jisai palaidotas Kalvarijos kapuose.

* Pranas Speecheris, šv. Kazimiero par. komiteto pirmininkas, kartu su savo žmona Nancy, išvyko atostogų į New York, kur gyvena Speecherio sesutė ir kiti giminės.

* Dail. Paytienius ir sol. Stasė Pautienienė, būdami Los Angeles, aplankė parapijos įstaigas.

* Vytautas ir Agutė Dobickai iš Toronto, Kanada, atvyko į Los Angeles gyventi ir baigia čia įsikurti. Jie augina 8 m. sūnų Stasiuką. Laikinai sustojo pas Arus.

* Kazimieras Sandanavičius, pardavęs savo namus San Gabriel, persikėlė į Temple City, Calif., kur vėl pirko pelningą nuosavybę ir tuščią sklypą, ant kurio pradėjo statyti naujus išnuomavimui namus. Sandomavičių sūnus lanko Los Angeles Jėzuitų Universitetą, inž. fakultetą.

* Inž. Romas Venckus iš Boston, Mass., persikėlė į Los Angeles, Calif. ir pradėjo dirbti North Aviation lėktuvų fabrike.

* Dr. Zigmas ir Žibutė Brinkiai, palikę Chicago, Ill., persikėlė galutinai gyventi į Los Angeles ir sustojo puikioj uošvių rezidencijoj, Los Feliz distrikte. Nuo liepos 1 d. dr. Brinkis pradės dirbti Vetaranų Ligoninėj, Los Angeles, Calif. Gegužės 14 d. Brinkius aplankė gandras, palikdamas tėveliams pirgimį sūnų, kuriam duotas Edmundo Zigmo vardas.

* Jonas Stasys Žmuidžinas Californijos Technologijos Institute, Pasadena, Calif., gegužės 10 d. išlaikė paskutinius egzaminus ir gavo praktinės fizikos daktaro laipsnį. Jo tezė buvo: High-Energy Nucleon Compton Scattering. Naujasis mokslų daktaras yra vedęs, augina keturius vaikučius, kurių du lanko Šeštadieninę Lietuvišką Mokyklą.

* Los Angeles Lietuvių Dramos Sambūris birželio 9 d. kartojo A. Rūko "Bubulis ir Dundulis," trijų veiksmų linksmą nutikimą. Spektaklį globojo SLA 75 kuopa.

* Jūrų skautai-budžiai, skautės ir skautai ruošia savo pirmąjį vakarą-balių "PUOTA JŪROS DUGNE" birželio 15 d. Lietuvių Tautinių Namų salėje.

* Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skyriaus valdyba nuoširdžiai kviečia visus tautiečius dalyvauti BIRŽELIO ĮVYKIŲ minėjime, kuris rengiamas birželio 23 d., sekmadienį šv.Kazimiero par.salėje. Pradžia lygiai 12 val. Minėjimui skirtą kalbą pasakys teisininkas Stasys Paltus, o meninę dalį atliks skautiškasis jaunimas, vedamas Stepo Makarevičiaus. Tos dienos iškilmingos pamaldos bus 10:30 val. ir bus aukojamos už žuvusius už Lietuvos laisvę ir Sibire mirusius tremtinius.

Nepamirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

Chicagos Aukštesnės lituanistinės mokyklos abiturientai. E. Degučio nuotrauka

* B. Budriūno mokinių koncerto dalyviai parėmė mokyklos statybos fondą $41 auka. Koncertas buvo gegužės 26 d. parapijos salėje. Koncertas parodė, kad Los Angeles lietuvių kolonija turi didelį būsimųjų menininkų prieauglį.

BRANGIAI MŪSŲ DRAUGEI

ONAI RAČKIENEI MIRUS,

gilią užuojautą jos Sūnui Villiui reiškia

TILLIE KING IR

JOSEPHINE ANSVOTT

San Francisco, California

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

Filatelistų parodą Chicagoje apžiūrėjo daug svečių. Jų tarpe gen. konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis. E. Degučio nuotr.

Vaclovas Sidzikauskas sugrįžo iš Europos

Pereitą savaitę Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. ir Lietuvos delegacijos vedėjas Pavergtosiose Europos Tautose, sugrįžo iš Europos, kurioje jis lankėsi ryšium su Pavergtųjų Tautų konferencija Strasburge, Prancūzijoje.

Strasburge gegužės pradžioje Pavergtosios Europos Tautos buvo surengusios diskusijas su vakariečiais. Pavergtųjų Tautų atstovai turėjo tris pranešimus. Patį pagrindinį pranešimą padarė Vacl. Sidzikauskas. Jisai svarstė temą apie tai, katras kelias veda pavergtuosius kraštus į laisvę — ar tasai, kuris pripažįsta bendradarbiavimą su komunistiniais režimais ar su pačia tauta. Jo atsakymas buvo tas, kad bendradarbiavimas su režimais, kurie yra svetimųjų pastatyti, neveda į laisvę, bet į laisvę kelias yra tik per palaikymą tautų laisvės aspiracijų.

Dar buvo ir du kiti svarbūs pranešimai. Apie Pavergtosios Europos reikšmę Europos saugumui kalbėjo Pavergtųjų Europos Tautų gen. sekr. Brutus Coste, ir apie Europos ateitį — kontinentinę ar atlantinę — kalbėjo rumunų buv. užs. reikalų ministras Visoianu.

Toje Pavergtųjų Europos Tautų konferencijoje atsitiko ir taip, kad buvo susilaukta lenkų demaršo.

Pirmuoju darbotvarkės klausimu kalbėdamas, lenkų atstovas iš Londono A. Ciołkosz (socialistas), gana griežtai pasisakė prieš vokiečius, kurie, kaip žinia, yra Lietuvos kaimynai ir su kuriais bendrai Europos egzilai nori gerų santykių.

Lenkas iš Londono reikalavo, kad Oderio-Neissės linija turėtų būti pripažinta kaip galutinė Lenkijos siena ir taip pat aiškino, kad Vakarų Vokietijai negalima duoti atominių ginklų, nes ji gali juos panaudoti prieš lenkus ir kt.

Jisai taipgi skatino Lenkijos ir kitų pavargtų tautų ekonominę paramą ir prekybinius bei kultūrinius ryšius su komunistų valdomomis tėvynėmis.

Rumunai ir vengrai iš Pavergtųjų Europos Tautų pasisakė gana griežtai prieš tokį lenko pareiškimą, o vengrų atstovas, buv.premjeras Ferenc Nagy, net protestavo prieš lenko norą įnešti į diskusijas lenkų-vokiečių klausimą.

Kadangi posėdžio pirmininkas dr. G. Dimitrov nereagavo į vengrų atstovo pareiškimą, lenkų atstovai A. Ciołkosz iš Londono ir S. Karboński iš New Yorko išėjo iš posėdžio salės.

Pabaltiečiai, jų tarpe ir lietuviai, nieko prieš lenkus neveikė.

Lenkai juos palaikė savo alijantais, bet V. Sidzikausko nuomone, lenkai turi savo pažiūras, mes nesikišam į tai, tačiau Pavergtosiose Europos Tautose (kaip organizacijoje) nesutinkama su lenkais — ten esama nuomonės, kad pavergtiesiems yra svarbu turėti gerus santykius su vokiečiais.

Šis klausimas, manoma, tam tikram laikui gali trukdyti Pavergtųjų Europos Tautų organizacijos darbą. Tai jau galima patirti ir Kanadoje, kur anądien tapo įkurtas tos organizacijos skyrius, bet kur lenkai įėjo tik kaip stebėtojai, bet ne kaip tikri nariai.

Prisibaiminama, kad lenkų atvejis gali prisidėti prie to, kad gali pradėti irti Pavergtųjų Europos Tautų organizacija.

Iš tolimesnių savo žygių europinės kelionės metu Lietuvos delegatas mini savo kelionę į Paryžių, Briuselį ir Londoną, kur jisai kartu vyko su rumunu Visoianu ir lenku Karbonskiu.

Kita pavergtųjų seimo grupė lankėsi Bonnoje, Romoje ir kitur.

Šalia bendrų pavergtųjų tautų reikalų, Lietuvos atstovas Londone, Vokietijoje ir Ispanijoje turėjo progos susitikti ir su lietuviais bei su pabaltiečiais.

Sidzikauskas, kuris kaip Lietuvos diplomatas turėjo progos asmeniškai pažinoti ir Popiežių Joną XXIII tuo metų, kai jisai buvo Vatikano nuncijum Paryžiuje, apie Popiežiaus mirtį sužinojo būdamas Vokietijoje.

"Sunku būtų dabar ką nors pasakyti, - pareiškė Sidzikauskas, paklaustas nuomonės apie Joną XXIII, - jisai atrodė politiškai gerai informuotas, bet tai jau kitas dalykas jo politinis veikimas. Šiaip ar taip, jis sukrėtė Vatikaną ir užiniciavo naujus vėjus, kurie dar nežinia kaip baigsis. Jis pasirodė didesnis nei atrodė.-

Šiuo metu Lietuvos atstovas Pavergtosiose Europos Tautose savo dėmesį yra sukaupęs į ateinančius darbus-Pavergtųjų Tautų savaitę, apsilankymą Washingtone pas senatorius ir kongresmanus ir rudenį susirenkančią Jungt. Tautų sesiją.

VIENYBĖ - GERIAUSIA DOVANA DRAUGUI!

EDVARDAS ŠULAITIS
Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357

Lietuviškoje Chicagoje

* Ona Navickienė ir jos dukra Anita Karns iš Miami Beach, Fla. yra atvykusios į Chicagą ir čia žada praleisti visą vasarą. Yra apsigyvenusios Chicagos pašonėje esančiame Melrose Parke. Iš Miami Beach, Fla. Chicagoje vieši taip pat ir Sofija Velička ir jos dukra Bronė.

* Prel. Paul Marcinkus, gimęs ir augęs Cicero liet. kolonijoje, buvo garbės sargybos nariu prie popiežiaus Jono XXIII karsto. Jis šiuo metu tarnauja Vatikane.

* Vytautas Kasniūnas, spaudos ir visuomenės darbuotojas, susirgo ir buvo patalpintas ligoninėje. Dabar jau grįžo į namus ir stiprėja.

* Kolumbijoje gyvenusių lietuvių susitikimas įvyko birželio 8 d. Liet. Auditorijoje. Čia kalbėjo svečias iš Kolumbijos — kun. Tamošiūnas. Buvo parodytas filmas apie tą kraštą. Svečiai pavaišinti kolumbietiška kava.

* Antanas Šulaitis, Cicero liet. kolonijos gyventojas, jau ketvirta savaitė guli Loretto ligoninėje. Ligonio sveikata taisosi ir jis netrukus rengiasi važiuoti į namus. Jis yra Vienybės atstovo Chicagoje Ed. Šulaičio tėvas.

* Alfonso Nevardausko knygos "Pajūriais pamariais" pristatymas visuomenei buvo surengtas birželio 8 d. Jaunimo Centre.

CHICAGOS ĮVAIRENYBĖS

— St. Daunys -- beisbolo korespondentas. Kaip praneša Draugas birželio mėn. 3 d. pirmame puslapyje White Sox — Red Sox beisbolo rungtynių metu Chicagoje dienraštį Draugą atstovavo žurn. St. Daunys ir dar du kiti asmenys. Kaip žinome, anksčiau St. Daunys buvo to dienraščio politinis komentatorius. Kadangi jau senokai jo politinių straipsnių Drauge nepastebėta, žmonės pradėjo galvoti — kas su šiuo kitų vadintu "žymiu žurnalistu" atsitiko. Todėl daugumas nepaprastai nudžiugo sužinoję, kad St. Daunys specializuojasi... beisbole.

●

— Retas laiškas. Birželio mėn. 8 d. Drauge tilpo Juozo Jurkšaičio laiškas, kuriame atitaisomas anksčiau tame dienraštyje tilpęs netikslumas. Tas netikslumas lietė Tatijaną Jančaitytę, kuri buvusi pavadinta ruse. J. Jurkšaitis gi tvirtina, jog jos abu tėvai buvo lietuviai, pasiturį buvo lietuviai, pasiturį ūkininkai. Tai, iš tiesų, retas atitaisymas "neklaidingumo" aureolę turinčiame laikraštyje.

●

— Bingo ir policija. Chicagoje prieš kelis metus buvo uždrausta žaisti bingo, nežiūrint, jog jo pelnas būtų skiriamos ir labdaringiems tikslams. Tačiau Cicero liet. šv. Antano parapijos karnavaluose tas pats "bingo," "pavadintas "lucky" vardu vis dar gyvavo. Bet šiemet ir čia jam atėjo galas: įpusėjus karnavalui, vieną vakarą čia atsilankė policija ir pasakė "veto" šiam žaidimui. Žmonės kalba, jog jeigu netepsi, nevažiuosi. Nepateptos bingo irgi negali važiuoti.

ĮŽPRENUMERUOKITE VIENYBĘ
artimajam ar draugui

Catskill kalnuose

Druskonie Hall

Vasarvietė priima užsakymus. Ideali vieta atostogoms, savaitgaliams, iškyloms. Geras poilsis, gera lietuviška virtuvė, lietuviški koldūnai.

Rašyti: *MRS S. KRAUNAITIS, ANDES, N. Y.*
Telefonas Andes, N. Y. 676-2781

Haven Realty

JUOZO DRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v.v.

ŽMOGUS, KURIS PENKTĄ KARTĄ VYKSTA Į LIETUVĄ

(PASIKALBĖJIMAS SU KELIONIŲ BIURO VEDĖJU - V. RASK-RASČIAUSKU)

Kada šios eilutės pasieks mūsų skaitytojus, chicagietis Vladas Rasčiauskas (labiau žinomas kaip Walter Rask) bus jau pakeliui į okup. Lietuvą, kurią jis kelių metų laikotarpyje jau aplankys penktą kartą.

Mūsų tautietis, kuris vadovauja didelei kelionių agentūrai — Wide World Tours, keliauja ne tik į savo tėvynę, bet ir į kitus kraštus. Nėra tų metų, kad jis kur nors nekeliautų, nevandravotų. Ir ko jam nekeliauti: juk jis viengungis, pinigų daug turi (be kelionių biuro jis yra partneris didelio motelio valdyme), na, o, be to, kelionės jam yra dalis biznio, apie ką matysime jo paties atsakymuose į mūsų klausimus.

V. Rask teko sutikti nemaža kartų ir su juo išsikalbėti įvairiais klausimais. Ypatingai mus domino jo kelionės į okup. Lietuvą, gyvenimo sąlygos tame krašte, lankymosi galimybės tėvynėje ir pan.

Jis į viską žiūrėdamas prekybininko akimis, visada būdavo gana atviras ir nevienašališkas. Nors į jį nemaža tautiečių šnairuoja dėl važiavimo į okup. Lietuvą ir jo bandymo didinti ekskursantų skaičių tėvynėn, tačiau jis pats dėl to nesijaudina. Sako, dar ne taip seniai šnairavo ir į tuos, kurie siuntė siuntinius į tėvynę, o ypač į tuos, kurie šiame reikale talkininkavo.

Tie "nekaltybės saugotojai" atkalbėjo V. Rasčiauską imtis siuntinių siuntimo biznio, tuo tarpu kai vienas kitatautis, Chicagos vidurmiestyje turintis tokią įstaigą, milijonus susikrovė.

Tad dabar jis nenorintis nieko klausyti, nes atkalbinėtojai turi savus tikslus, į kuriuos neverta kreipti dėmesio. V. Rasčiausko nuomone, po kelių metų į Lietuvą važiuos ir kunigai.

Teko V. Rasčiauską pasveikinti už jo drąsą ir norą padėti visiems lietuviams, o ne grupelei tų, kurie tarnauja nežinia kieno interesams. O dabar eikime prie pačių atsakymų.

- Kodėl tiek daug važinėjate po pasaulį?

— Važinėju todėl, kad man patinka važinėti, ir todėl, kad reikia važinėti, — atsakė Vladas Rask — Rasčiauskas. — Dar mažas būdamas visą laiką svajojau aplankyti nepažįstamus kraštus, pamatyti, kaip kitur žmonės gyvena.

Atsimenu, motina nenorėjo toliau nuo savęs paleisti, o man jau rūpėjo visą Panevėžį pažinti, kiekvieną gatvę skersai išilgai išvaikščioti, rinkoj sukinėtis, kitus namus apžiūrėti.

Vl. Rasčiauskas pasakoja savo įspūdžius Vienybės atstovui Chicagoje

V. A. Račkausko nuotr.

Kai paaugau, tai visą Lietuvą išvažinėjau. O kai Lietuvoje nebuvo daugiau ką matyti, tai atvažiavau į Ameriką. Bet ir čia nerimavau. Pirmiausia man rūpėjo pamatyti visą kraštą, o kai Jungtinės Amerikos Valstybes išvažinėjau, tai mane traukė Pietų Amerika.

Buvau Meksikoje, Argentinoje, Brazilijoje, Uragvajuje, Venezueloje, Čilėje ir kitur. Kelionėse pamatai, kaip žmonės gyvena, kaip jie duoną užsidirba, kaip rengiasi, kaip meldžiasi, pasiklausai jų šokių ir dainų, tai visai kitaip viskas atrodo. Kelionėse labai daug gali išmokti. Man teko tiktai Panevėžio mokyklą lankyti, tai žinios ne tokios jau gilios. Vėliau gyvenimas taip susidėjo, kad nebuvo laiko aukštesnių mokyklų lankyti. Tas žinias papildau bevažinėdamas po pasaulį. Skaičiau geografijos vadovėlius. Bet turiu pasakyti, kad daug daugiau patiri apie kraštą ir žmones, kai ten nuvažiuoju, negu randi knygose.

— Man atrodo, kad tas mano didelis pamėgimas

Vladas Rasčiauskas Madride, prie Don Kichoto ir Sančo Pansos paminklo, stovinčio ispanų sostinės centre. Tai paminklas, kurį ispanai pastatė didžiausiam savo rašytojui Mykolui Servantesui.

važinėti po pasaulį ir pamatyti kitus kraštus mane privedė prie kelionių biuro įsteigimo. Esu Wide World Tours bendrovės prezidentas.

Bendrovės centras yra Chicagoje, Evergreen Plaza Arcade, 95th St. and S. Western Ave., bet turime skyrius Palos Heights ir Gary, Indianoj.

Praeitais metais per mūsų bendrovę įvairioms kryptimis važiavo apie 6,000 žmonių, jų tarpe gražus skaičius lietuvių. Šiais metais, tikimės, jų skaičius bus didesnis. Mes sutvarkome kelionės bilietus lėktuvais, laivais, traukiniais ir autobusais. Pas mus bilietai tai nė kiek nėra brangesni, už perkamus aerodromuose ar geležinkelių stotyse, bet mes priedui keleiviams suteikiame dar

Vladas Rasčiauskas Madagaskare, Majungoje, pas Ernestą ir Bertą Galvanauskus, nusifotografavęs kartu su jais jų gėlyne. Galvanauskas yra didelis gėlių mėgėjas, yra išauginęs labai gražiai žydinčių ir nepaprastai didelių gardenijų.

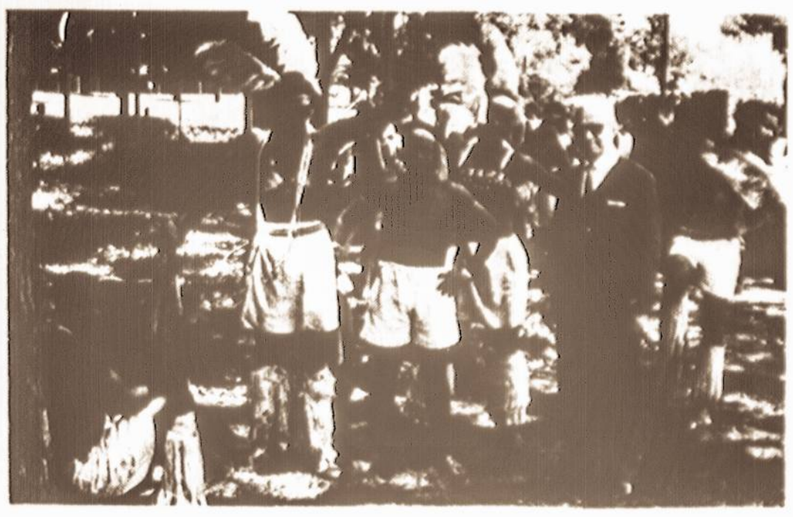

Vladas Rasčiauskas, Wide World Tours bendrovės prezidentas, Afrikoje, Kenijoje. Keliautojas aplankęs didžiuosius miškus, kur draudžiama žudyti laukinius žvėris, sustojo ir pas vietinius juodukus, kurie labai mėgsta baltus drabužius.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: Applegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliunaite; Senior Editor: Vytautas Sirvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00. for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

Atkelta is 1 psl.

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

kinusi. Jos idealas juk — Lietuva Tėvynė mūsų, lietuviuose tegul Vienybė tėvyti! Tegul mūsų neskirsto partijų kovos, asmeninės ambicijos, geografinis išeivio nuo tautos kamieno tolis, arba istorijos užkartos nelemtos sąlygos. Dr. J. Girnius savo veikale "Tauta ir tautinė pareiga" rašė: "Palikti, užmiršti savo tautą metu, kuriame ji išgyvena tamsiausią istorijos valandą, yra tam tikros rūšies išdavystė." Tas "tėvelis," kuris Vienybę dabar vis bara, yra perkrautas vaisių neduodančia politika ir veik pamiršęs: mūsų literatūrą, Lietuvos istoriją, poeziją, Amerikos lietuvių darbus ir įžymesniųjų žmonių biografijas; savo jaunimą ir plačiąją "suamerikonėjusią" Amerikos Lietuvą. Vienybė tokio išdavimo negali daryti! To neleidžia jos nueitas 77 metų kelias.

Be eilinių - dar pridėtinių

Ir dienraštis Naujienos pajuto reikalo ieškoti visuomenėje, greta prenumeratų, paskelbimų pelno, ir pan., dar pridėtinių finansų spaudos tikslui: nusipirkti naujų mašinų. Kelią pramynė Draugas, Darbininkas, Nepr. Lietuva ir Vienybė. Kiekvienas sąmoningas (ir atkaklus) lietuvis privalėtų iš principo šitokiems mūsų laikraščių atsišaukimams padėti kuo galėdamas. Laisvame pasaulyje laisva lietuviška spauda būtina, ligi Lietuvoje jai vėl bus laisvi keliai!

•

Jungtinis pabaltiečių-amerikiečių komitetas Washingtone suruošė 12-kos metų sukakties minėjimą Lietuvių Balsui, norėdamas padėkoti Amerikos Balsui. Dėkojo ALTO pirm. L. Šimutis, latvių ir estų atstovai, o Naujienų ilgaraštis J. Vlks uždrožė: Amerikos Balsas yra — bevaisis! — Pagal Jurgį ir kepurė.

•

Ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas St. Louise prisidėjo prie madon įėjusių tuščiavidurių pareiškimų dėl menamo "kultūrinio bendradarbiavimo" su okupuota Lietuva. Nusimanančiam apie pasaulinę būklę aišku, kad žodis "kultūrinis" čia visai netinka, nes rusai toli nuo kultūros atsilikę. Tegalima kalbėti apie žmogus su žmogumi, lietuvis su lietuviu santykių ieškojimą, kurį, atrodo, siūlinėja ir mūsų Valstybės Departmentas. Bet kur gi tau mūsų politikieriai supras tai! Lengviau tarškėti bereikšmėmis rezoliucijomis, kurios gražiai nuskamba ir nieko nepakeičia, nieko nenuveikia. Ar gi jos sustabdo laiškų ir siuntinių plaukimą Lietuvon, ar susilpnina dėmesį, kas ten dedasi?

•

Tėvų Marijonų leidžiamo anglų kalba žurnalo The Marian skaitytoja rašo: Skaudžiai juntu nebuvimą straipsnių apie Lietuvą ir jos papročius. Dabar The Marian tik kitas geras katalikiškas žurnaliukas. Kiek tai mane liečia, stinga tam tikros šilimos." Į tai redakcija atsakė: "The Marian, tiesa, praeityje skelbdavo daugiau lietuviškomis temomis straipsnių, kadangi jo skaitytojai veik visi buvo antros kartos, lietuvių kilmės amerikiečiai katalikai. Metams bėgant, skaitytojų sudėtis palaipsniui kito, ir dabar mūsų lietuvių kilmės skaitytojai skaičiais neviršija." Netikime, kad visi išmirė. Šiais metais Tėvai Marijonai mini 50 metų Amerikon sukaktį atvykimo. Gali dabar paminėti, kad 16-tus metus einantį The Marian pagrindinai suamerikonino.

•

Gaila, kad turime mūsų tautos dvasiniu atsparumu nebetikinčiųjų. J. Kardelis rašo: Lietuvių tauta stovi prieš sunaikinimą — ją sunaikinus, savaime bus sunaikinta ir Lietuva. Amerika priėmė (?) Chruščevo siūlomą sugyvenimą. Žodžiu, Amerika eina savo keliu ir nepanaudoja visų galimų (karo?) priemonių. Todėl nieko rimtesnio, negu okupacijos pripažinimo negalima laukti. Tai verčia mus susirūpinti: reikia išeiti į pasaulį, mūsų kova sodominti visą žmoniją. Čia reikia ypatingų priemonių, ne eilinių." -- Kokių?

•

Poetas Aistis vienoje savo Milford Street Elegijų (Atspara) sako, žodis re-

Tęsiama 5 psl

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Vatikane taika

Taika yra didelė gėrybė ir paprastai jos niekas nesiūlo dykai. Nenuostabu, kad Tarybų Sąjungos vadai kalba tik apie tarybinei ekspansijai naudingą taiką. Kitokiu atveju (jei taika tarybininkams nebūtų naudinga), jie be jokių skrupulų graso viskuo, ką tik turi baisiausio.

Taikos siekia ir Vatikanas. Bažnyčios klestėjimas ir visokių dorybių žydėjimas geriausiai vyksta taikos sąlygose. Bažnyčia turi taikos siekti visa savo būtimi. Bet ir Vatikano taika turi savo skonį ir savo spalvą.

Tarp kita ko, praeity Katalikų Bažnyčia yra padariusi nemaža klaidų. Tos klaidos reiškėsi ypač tose srityse, kur Katalikų Bažnyčia savo neklaidingumo net ir nedeklaravo.

Iš klaidų Bažnyčia, kaip ir visi kiti žemės padarai, kėlėsi, mokėsi, kai kada už klaidas brangiai mokėjo.

Gan dažna klaida buvo susidėti ir susitapatinti su kurio krašto valdančiuoju luomu. Ši klaida labai patogi: valdančioji klasė Bažnyčią globoja, dvasiškijai susidaro gražių galimybių praturtėti, valdžioje įsigalėti ir panašiai.

Bet už tas privilegijas vėliau Katalikų Bažnyčia labai brangiai moka. Pirmoje eilėje gyventojų masėse kyla Bažnyčiai neapykantos reiškinių, tikėjimas subiurokratėja. Per dideli kiekiai pasaulietiškos galybės ir žemiškų turtų veda į neišvengiamus nusavinimus, konfiskavimus ir panašiai. Blogiau būna, kai, pvz., kokioj Prancūzijoj siautėja Didžioji revoliucija ar Paryžiaus komūna, kur didžiumai reakcininkų priseina netekti galvų, o dvasiškija būna apgailėtinai su reakcija susitapatinusi.

Jau kuris laikas Katalikų Bažnyčia turi ypatingai gabius vadus ir visokius ėjimus daro gan atsargiai, apgalvotai.

Bet dabartiniais laikais visame plačiame pasaulyje (ir ypač mūsuose) įsigalėjo klaidinga pažiūra, kad Katalikų Bažnyčia visu savo moraliniu ir kitokiu svoriu turi dalyvauti kapitalizmo kovoje su komunizmu, žinoma, kapitalizmo pusėje. Kitaip tariant, Katalikų Bažnyčia turėtų kapitalizmą ginti nuo komunizmo, nes pats kapitalizmas dažniausiai ieško, klaidžioja, savo padėty pasimeta. Tuo tarpu komunizmas laimi, vis labiau graso sunaikinimu.

Tiesa, komunizmas sunaikinimu graso ir Katalikų Bažnyčiai. Nors Bažnyčios dignitorių širdys visai naturaliai yra ir kapitalizmo pusėje, bet Bažnyčioje atsiranda galvų, kurios prisimena, kad Katalikų Bažnyčia gyvuoja jau beveik du tūkstančiu metų. Žuvo per tą laiką antikinė pasaulio kultūra, gimė ir savo amžių baigęs mirė feodalizmas, jau ir kapitalizmas spėjo pasenti, o Katalikų Bažnyčia vis stovi, vis tikra Petro uola.

Nors komunizmas tikyboms graso sunaikinimu, bet, pvz., Tarybų Sąjungos ateizmas labai primityvus, nors ateina ir mokslo vardu, o žmonių nureliginimo siekiama neįtikimai brutaliai. Sunku tikėti, kad šioje srityje komunizmui pavyktų išvengti užuolankų ir šiandien visai nepramatomų sprendimų. Ir Vatikanas čia turi labai sudėtingą ir sunkią problemą. Katalikų Bažnyčioj ryškiai pasireiškė srovė, kad Katalikų Bažnyčiai turi rūpėti žmonių išganymas ir pačios Bažnyčios ateitis, o ne kovoti už kad ir labai mielas socialines sistemas. Ypač ryškia žvaigžde čia sušvito popiežius Jonas XXIII.

Numirė Jonas XXIII, popiežium buvęs tik puspenktų metų. Pasaulis mini jį gražiausiais žodžiais ir vis lyg jaučiasi ne visą jausmų gilumą išreiškęs. "Pope John XXIII symbolized faith, goodness, courage and compassion. He appealed always to the best in the human heart and all humanity is uplifted by the noble example which he set" — šie New Yorko mero Wagnerio žodžiai išreiškia ne tik katalikų, bet ir kitatikių, ne tik Vakarų valdovų, bet ir paties Chruščevo mintis.

Sunku gražiau paminėti žmogų už Chicago Tribune, kur pirmoje vietoje tilpo karikatūros pobūdžio piešinys: žemės rutulį pridengęs "Brotherhood of Man" palme, Jonas XXIII, išdidžiai paprastas, jau tolsta nuo mūsų.

Šiandien žmonija, kaip niekad anksčiau, pilna laimėjimų, bet apsėsta ir nelaimių. Žmonija šiandien išgyvena pačią didžiausią nelaimę: prarado gyvenimo prasmės tikėjimą. Yra visokių netikrų pranašų, skelbia visokių netikrų evangelijų, pilna visokių -izmų, bet tai tik ryškina didžiąją žmonijos tragediją. Prarasta gyvenimo prasmė!

Jono XXIII "Brotherhood of Man" iš esmės nauja nedavė nieko (kas gi galėtų būti Kristaus moksle nauja iš esmės?). Tačiau čia buvo nauja taktika. Katalikų Bažnyčios galvai broliais pasidarė ne tik katalikai, bet ir visų rūšių eretikai. Net ir žydams buvo to paties respekto. Nuostabiausia, kad ta pati formulė tiko ir Bažnyčios priešams bolševikams. Ir ta brolybė buvo nuoširdi, paprasta. O pasaulis pasirodė nepaprastai išsiilgęs brolybės šilimos.

Puspenktų metų — labai trumpas laikas. Pasėta tik sėkla. Gal sėkla bus ir pamiršta, bet gal ji augs žmoniją gaivinančia palme.

Greičiausiai, senasis nuo pasaulio užsidaręs konservatizmas Vatikane savo laikus atgyveno. Nauji laikai, naujos ir aušros!

Be gimtojo krašto sviesos

Susirinko tautininkai E. St. Louis mieste, svarstė lyg ir vieną klausimą, nes paskelbė vieną rezoliuciją: atsiriboti nuo kultūrinių ryšių su Lietuva. Tai nestebina. Tautininkai vis lieka tautininkais.

Atsiribojimą nuo kultūrinių ryšių su tėvyne pagerbsime štai kokia istorija, vardus nutylint, nes nėra reikalo kam nors daryti nemalonumų. Vienai amerikiečių leidyklai prireikė žinių apie Lietuvos muzikinį gyvenimą. Kreipėsi į vieną mūsų valstybės įstaigų. Gavo tokį atsakymą:

"I regret to inform you that because of the Soviet Russian occupation no independent music organizations, schools or publications are permitted to exist in Lithuania" (rašto data: 1962 VIII.15 vieta — vienas konsulatas).

Toliau? Toliau nieko — atsakymą gavusi įstaiga nepatikėjo, kreipėsi į tarybinius šaltinius ir gavo atsakymą, kur be jokių "independent" paaiškėjo visa tiesa. Tautinės Lietuvos įstaigų prestižui buvo patarnauta maždaug tiek pat, kiek ir Chicagos Prapuolenio pikietais.

Ir vel ne į temą

Vienybėje rašėme apie Chicagos lietuvių pikietą. Nurodėme, kad pikietas buvo ne į temą. Tuo labai susierzino Draugo dienraštis. Draugo straipsnis pavardintas įspūdingai ("Vienybė" talkina okupantams bolševikams), daroma išvada, kad Vienybė ... "kaskart ryškiau įsijungia į okupantams palankius patarnavimus."

Turime patikinti, kad Vienybė daug rašo apie bolševikus, bet nėra niekur įsipareigojusi apie juos rašyti tik gerai ar tik blogai. Taip pat Vienybė rašo ir apie tautinę lietuvių veiklą, bet irgi niekur nėra įsipareigojusi viską vien girti ar viską vien peikti.

Ir dar daugiau: Vienybė nebūtinai turi laikytis tokios siauros linijos, kur nustatyta ne tik pažiūros, bet ir jų išreiškimo būdas, kaip tai darome Drauge ir Tiesoje. Todėl Vienybėje galima rasti daug ko kartaus ir kairei ir dešinei.

Draugas supainiojo du labai skirtingus dalykus: viena — bolševikų pastangas ieškoti lietuvių išeivių tarpe karo kriminalistų, antra — Chicagoje rengtą mitingą ir pikietą.

Ir dar daugiau ten pripainiota (pvz., pasakojama L. Prapuolenio praeitis ir garbingi darbai, nors mes ir nemanome tų darbu vertės ginčyti, tik praeitis neduoda jokių garantijų, kad jo veiklos stilius tinkamas šiai dienai).

Taigi, bolševikai lietuvių tarpe ėmėsi ieškoti karo kriminalistų. Ne čia vieta aiškintis, ar tų kriminalistų mūsų tarpe yra ar nėra, bet tikrai aišku, kad ši akcija yra pati niekingiausia ir negudriausia iš to viso, ką bolševikai prieš emigrantus ligi šiol sugalvojo.

Visgi emigrantams dėl šios akcijos pasisakyti reikėjo. Tik nereikia šiai akcijai skirti per daug dėmesio, nereikia per daug ir kalbėti, nes, kaip Draugas sako ir pats kartais mėgina praktikuoti, "ko diktatūrinis režimas neįstengia sunaikinti, tą stengiasi apšmeižti, apjuodinti visuomenės akyse, kad jis būtų neįtakingas."

Kuo daugiau triukšmo iš mūsų pusės, tuo daugiau vandens ant bolševikų propagandos malūno!

Mūsų manymu, pikietas patarnavo bolševikų propagandai. Išeina, kad ne Vienybė talkino okupantams bolševikams, o Prapuolenis su pikietais.

Yra tikra, kad pikietininkai bolševikams patarnauti nenorėjo. Tad išeina, jog pikietas buvo neapgalvotas, tinkamai neparuoštas.

Tęsiama 5 psl.

VIENYBĖ IŠ ARTI

EDVARDAS ŠULAITIS

Po kelių metų pertraukos vėl teko lankytis New Yorke -- mieste, kuris gali daug kuo dominti net ir Chicagos gyventoją.

Kaip ir praėjusį kartą, taip ir šios viešnagės New Yorke metu turėjau progą iš arčiau pažvelgti į Vienybę — seniausiąjį lietuvių laikraštį pasaulyje. Ant aukštokos kalvos Brooklyno padangėje prisiglaudę Vienybės rūmai jau seniai šviečia Amerikos lietuviams, o iš ten sklindantis spausdintas žodis, vienas iš atviriausių šiame krašte, giliai sminga į taurių tautiečių širdis.

Pačiuose Vienybės rūmuose nedaug kas pasikeitė: dideli, erdvūs kambariai, rinkimo mašinėlių garsai, šunų - sargų amtelėjimai... Bet centrinės figūros - poeto Juozo Tysliavos čia jau nesutiksi, nors spintose kabo jo rūbai, lyg, rodos, kad kiekvienu momentu jo laukiama grįžtant. O taip dar buvo neseniai, kada kartu kopėme į Vienybės namus ar kiek vėliau kalbėjomės Ciceroje. Bet tie prisiminimai — jau negrįžtanti praeitis.

Dabar atvykusį svetį tepasitinka jau viena Valerija Tysliavienė, pasiėmusi iš vyro sunkią naštą ir atsakomybę — skleisti lietuvišką šviesą ir tiesą savo tautiečiams Amerikoje. Dabar ji yra vienas žmogus bent penkiuose asmenyse — laikraščio leidėja, redaktorė, administratorė, techniška darbininkė, namų šeimininkė. Tai tiesiog neišsiamamos energijos moteris, kuri gali stebinti netik savo energija, bet ir sugebėjimais.

Žinoma, čia būtų galima ir net reikėtų daug parašyti apie šiuometinę Vienybės leidėją, tačiau daugumas, kurie yra turėję bet kokių reikalų su Vienybe, ją gerai pažįsta ir šioje vietoje nedaug ką naujo įstengtume nubrėžti. Tik tiek norėtųsi iškelti, jog kitos panašios į ją -- besirūpinančios lietuviška spauda, jos leidimu, lietuviška veikla, jos puoselėjimu, turinčios tiek daug drąsos šiame krašte, mes nerasime.

Iš Vienybės leidėjos lūpų teko pažinti visus tuos sunkumus, kuriuos dabar reikia įveikti. Jie yra nemaži, tačiau nedidesni kaip prieš 2, 5, ar 10 metų. Visada Vienybė turėjo medžiaginių neteklių, nes neturėdama partines ar konfesinės grupės užnugario, ji privalėjo kovoti su rytojaus diena, ji visada traukė nuo idealistų leidėjų skanesnį kasnį.

Ir šiandien laikraščio leidimas perkamas pasiaukojimo kaina. Ypatingai, pamačius tiek daug nepagrįstų puolimų, šmeižtų, boikotų, daugelis gal galvoja, jog Vienybė yra pakeliui į pražūtį, greitą mirtį. Tačiau iš arti susipažinus su laikraščio padėtimi, paaiškėjo, jog tie žmonės, kurie daug dirba ir stengiasi Vienybei visokiais nešvariais būdais pakenkti, turės nusivilti savo tuščiomis pastangomis. Atsiranda gana daug naujų prenumeratorių, kurie, pamatę neaiškaus plauko "patrijotų" pastangas sunaikinti Vienybę, noriai jungiasi skaitytojų šeimon. Taip pat gausėja ir Vienybės rėmėjų būrys, nors jis, žinoma, galėtų dar būti didesnis.

Apsilankius Vienybėje, negalima nepastebėti judrios ir visur esančios redaktorės Salomėjos Narkėliūnaitės. Ir ji Vienybei atiduoda nepaprastai didelę duoklę. Reguliariai dienos metu dirbdama kitoje darbovietovėje ji čia atsiranda tik vakarais. Prie laikraščio - rašydama, taisydama rankraščius, darydama nuotraukas bei kitus darbus, ji dažnokai praleidžia iki paryčių, taip kad neretai ir miegui laiko nebelieka. Jeigu dar pridėtume jos pasireiškimą Jungtinėse Tautose, lankymąsi įvairiuose kituose parengimuose, tai turėtume sakyti, jog ji dirba mažiausia už 3 žmones. Ir visa tai daro iš meilės Vienybei, tegaudama tik moralinį atlyginimą -- Vienybės skaitytojų padėkas ir pagarbą.

Be šių dviejų svarbiųjų Vienybės asmenų, Vienybės rūmuose teko sutikti visą būrį artimųjų jos talkininkų, kurie savo raštais, ar moraline bei materialine parama remia šį seniausiąjį lietuvių laikraštį pasaulyje. Tai P. Atkočaitienė su savo sūnumi ir marčia, Pranė Lapienė, Valaičiai, Karveliai, dail A. Merker su vyru, A. Varnas, dail. Žoromskis, Jonaičiai. J. Kiznis, A. Sinušienė su sūnumi ir daugelis kitų, kurių pavardes, rašant šias eilutes, greituoju negalėjau atsiminti.

Dauguma šių vienybiečių yra daugelį metų išgyvenę Amerikoje, spėjo susikrauti amžiaus krūvį, yra geri šio krašto piliečiai, nuoširdžiai rūpinasi savo tėvyne, jos gyvenimu okupacijoje ir stengiasi visais būdais jai padėti. Beveik visi jie turi storas pinigines, o visi, be išimties, ir dideles, lietuviškas širdis. Tos širdys ir kursto juose jokiai privačiais ar partiniais interesais nuspalvintą ugnelę - padėti laisvą žodį išpažįstančiam laikraščiui ir bendriesiems tautos reikalams. Kol tokių žmonių bus (o jų dėkui Dievui, dar netrūksta) Vienybė ir lietuvybė Amerikoje nebus pavojuje.

Kada po kelių dienų vizito Vienybėje apleidau New Yorką, viso pasaulio dėmesys buvo nukreiptas į erdves, kuriose skriejo Amerikos astronautas Cooper. Bet mano mintys tuo laiku labiau bazavosi apie Brooklyne ant aukštokos kalvos, prie Highland Blvd. ir Miller gatvę stovinčius Vienybės rūmus ir juose dirbančius ar ten besilankančius idealistus žmones, kurie lietuvišką gyvenimą stengiasi ir gali matyti iš aukštumos, o ne pro vienuolyno ar partinės pastogės langą.

Linkėtina, kad iš Vienybės rūmų dar ilgai skiltų tiesos žodis laisvuose kraštuose įsikūrusiems tautiečiams ir už geležinės uždangos likusiems lietuviams.

Po filmo "Ziema Lietuvoje" demonstracijos Pranės Lapienės vasarvietėje Stony Brook Lodge, V. Tysliavienė kalbasi su Vienybės skaitytojais Long Islande - K. Bubniu iš E. Northport ir B. Česoniu iš Smithtown. Filma iš Lietuvos ypač buvo sužavėtas amerikietis p. Beverage, vienas iš atsakingesnių RCA pareigūnų, kuris su žmona (buv. Jurgeliūte) dalyvavo filmų demonstracijoje praeitą šeštadienį, Stony Brook, L. I. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Be eilinių...

Atkelta iš 4 psl.

zistencija kilęs iš lotynų resistere. Jo prasmė: tvirtai laikytis ant kojų, negriūti. Gaila, kad mūsų kardeliai griūva.

●

A.Giedrius Drauge svarsto tai, koks iš tikrųjų rusų religingumas? Linkęs priimti ruso filosofo Loskio "Religingumas yra ruso tautos savybė, tik ruso viduje kultūriniai dar neišdirbta." Giedrius toliau sprendžia: "Susipažinęs su rusų liaudies tautosaka, negali sakyti, kad tauta be sielos, ar širdies."

●

Pro triukšmingųjų piliečių šaltus vandenynus kažkas nusiuntė Vilniaus u-to architektūros profesoriui J. Muloko suprojektuotos Maspetho bažnyčios lietuviško stiliaus vaizdą. Prof. laiške rašo: "Pastatas labai originalus ir daro įspūdžio. Tad sveikinu labai nuoširdžiai. Keista, kad lietuviškos architektūros savitumų ieškoma už tūkstančių mylių nuo Lietuvos. Toksai mūsų [illegible] laikotarpis."

Prancūzo Sylvio Lazzari operoje Le Sauteriot (premera Chicagoje 1918 m.) yra lietuvių tautinis liaudies šokis. Kitas tos rūšies šokis yra ruso Rimsky-Korsakovo operoje Mlada. Taip spaudai pasakoja muzikas J. Zdanius, kuris diriguos 28 asmenų simfoninį orkestrą II-je Tautinių Šokių šventėje Chicagoje. Naujienų A. Nakas suskaičiuoja, kad, jei visi 7,500 bilietų taptų parduoti, pajamų atsirastų apie $17,000. Jų neužteksią. Reikėsia dar $4,000 visuomenės aukų. Dalyvausią 28 grupės apie 700 šokėjų.

●

C. Surdokas Drauge išvardina dešimtį lietuvių mokslo vyrų ir moterų, pastarųjų šešių mėnesių laikotarpyje išspausdinusių mokslo darbų (kaip kada bendrai su kitataučiais autoriais) chemijos, biologijos, bakteriologijos ir kalbotyros klausimais. Vienas straipsnis buvo Prancūzų kalba Prancūzijos žurnale. Kiti — anglų kalba amerikiečių žurnaluose.

Dėdės Šerno gerbėjai džiugiai skaito A. Rūko Juozo Adomaičio-Šerno gyvenimo bruožų knygą "Vienišo Žmogaus Gyvenimas."

●

Ir Naujienų J. Cicėnas klausia: Kodėl lietuvių koplytėlei Washingtone parinkta Šiluvos ne Aušros Vartų vardas? Gal būt, provincinė Šiluva (senovės Šidlava) brangesnė lietuviui negu sostinė Vilnius? Vienybės bendradarbis Fromas-Gužutis apysakoje "Vargdieniai" (pirma laida 1894 m.) vaizuoja garsiuosius atlaidus Šiluvoje, kur elgetos giedoję: Ratas ratą vijo, niekad nepavijo, o šventas Jurgis tuojau aną pavijo. Mat, tada dar neturėjome kunigų Strazdelių Pulkim ant Kelių parūpinti, o sulenkėję klebonai lietuviškais himnais elegtoms nesirūpino.

●

Manyland Books išleido anglų kalba J. Gliaudos apysaką "Namai ant Smėlio" (168 psl., $3.95)

REMKITE BIZNIERIUS, KURIE SKELBIASI VIENYBĖJE!

Rengiasi pasaulio lietuvių seimui

Kaip informuojama iš Toronto, Kanados, tenai vyksta smarkūs pasirengimai rugpjūčio 29 ir rugsėjo 1 d. d. šiemet įvyksiančiam Pasaulio lietuvių bendruomenės seimui.

Pasaulio Liet. Bendruomenės sudarytoji informacinė komisija jau skelbia, kad:

Atskira vyriausioji PLB seimui ruošti komisija nėra sudaroma. Visą paruošimo darbą atlieka ir atsakomybę už paruošimą pasiima tiesiogiai pati PLB valdybą.

Lietuviškajai ir angliškajai spaudai apie seimą informuoti sudaroma PLB seimo informacinė k-ja šios sudėties: pirm. A. Rinkūnas ir nariai — Pr. Alšėnas, V. Kastytis ir I. Šernaitė-Mikeljohn. Šioji komisija teiks spaudai neperiodinę informaciją. Jos adresas -- 941 Dundas St. W., Toronto [illegible], Ont., Canada.

[illegible] komisija jau anksčiau [illegible] tokios sudėties: [illegible] dail. [illegible], sekr. [illegible] Docienė ir nariai — [illegible] J. Bakis, dail. Vikt. Bri[illegible]kus, dail. J. Račkus, archit. V. Banelis ir inž. E. Cuplinskas, atstovaujas PLB valdybai. Visais šios komisijos reikalais kreiptis į sekretorę — 10 Emery Circle, Toronto, Ont.

Seimo pradžios susipažinimo pobūvį atstovams ir svečiams ruošia Toronto apylinkės valdyba, vad. dr. J. Matulionytės. Pobūvis įvyks ketvirtadienį, rugpjūčio 29 d., vakare, Prisikėlimo par. salėje Toronte.

Plataus masto lietuviškam pobūviui, kuris įvyks šeštadienį, rugpjūčio 31 d. vakare Club Kingsway salėse, organizuoti sudaryta komisija iš F. Senkaus, J. R. Simanavičiaus ir J. Matulionio kaip PLB valdybos atstovo.

Sekmadienio, rugsėjo 1 d., koncertą, kuri įvyks reprezentacinėje O'Keefe Center salėje, organizuoja, kitus padedamas, muz. St. Gailevičius.

Iškilmingą sekmadienio banketą suvažiavimo uždarymo proga Prisikėlimo parapijos salėje Toronto organizuoja Toronto apylinkės valdyba.

Sporto varžybas [illegible] J. Gustainis.

Literatūros vakarą [illegible]

[illegible] Muzikirė [illegible] išpildys [illegible] Kuprevičius.

SEIMO [illegible]

Remdamasi PLB [illegible] valdyba yra nustačiusi [illegible] skiriems kraštams tokį atstovų skaičių: Argentina 4, Australija 6, Austrija 1, Belgija 1, Brazilija 5, Kanada 15, Danija 1, Anglija 3, JAV

Nukelta į 9 psl.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

[illegible]to plakatuose reikalauti Lietuvai laisvės, bolševikų iš Lietuvos išėjimo ar išvarymo ir panašiai būtų visai vietoje, jei tai liestų kokią konferenciją, kur kad ir netiesioginiai būtų svarstomas ir Lietuvos reikalas.

Tokie plakatai būtų vietoje, jei būtų sutinkamas koks nors tarybinis pareigūnas ir panašiai. Bet reikalauti Lietuvai laisvės ir bolševikų išvarymo iš būrelio Chicagoje mitinguojančių paraudusių [illegible] ir lietuviu — tai visgi piketas ne į temą.

Dalis plakatų piketo į tema buvo (pvz. nuotraukos bolševikų nukankintųjų, tik ši tema reikėjo labiau išryškinti, išplėsti, kuo nors surišti su mitinguojančiais). Galėjo būti ir kitokių temų, ir vis "į temą."

Pabaigai: aišku, kad jau kuris laikas Draugas su Vienybe yra lyg ir karo stovyje. Draugą mes laikome užpuoliku.

DESIMT METŲ ENCIKLOPEDIJOS ZENKLE

Salomėja Narkėliūnaitė

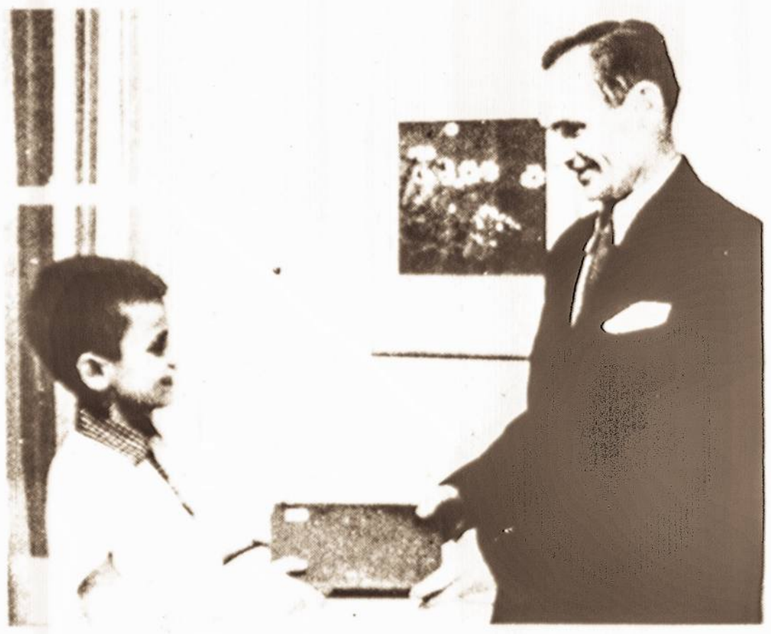

Enciklopedijos leidejas Juozas Kapočius 1953 m. įteikia pirmąjį tomą savo pirmąjam prenumeratoriui Sauliūi Mrozinskui.

Saulius jau buvo sutvarkęs savo kareiviską kuprinę ir, išsiblizginęs batus, dar metė paskutinį žvilgsnį į kampe kabančią savo uniformą, lyg norėdamas jai tarti "iki pasimatymo" porai savaičių, kai jo žvilgsnis užkliuvo ant knygų lentynos. Tenai prie tamsiai raudonomis nugaromis išrikiuotų knygų jisai pastebėjo dar neatpakuotą siuntinėlį ir jam parūpo sužinoti, kas jame yra.

-- Tai naujausias Enciklopedijos tomas, — paaiškino jam motina, ir bematant siuntinėlį atidarė. Auksinėmis raidėmis knygos nugarėlėje buvo įrašyta "Lietuvių Enciklopedija, Sk-St, XXVIII."

— Ka, jau 28-a knyga?! — nustebęs sušuko Saulius, — o ar atsimeni, mama, tą pirmąją tenai South trečiojoj gatvėj?

Kur ji neatsimins?! Valentina Mrozinskienė puikiai atsimena pirmąjį Lietuvių Enciklopedijos tomą, bet jai patinka, kad ir Saulius atsimena.

Tada jisai buvo devynerių metų berniukas. Ji žiūri dabar į savo sūnų, gražiai įdegusį saulėje, Amerikos oro pajėgų kareivį, ką tik parvykusį poros savaičių atostogų, ir į lentyną su išrikiuotais enciklopedijos tomais. Tomų juk jau daugiau nei Sauliui metų!

— Sauliau, ar tu dabar apimtum tas visas knygas? — klausiu aš, žiūrėdama į stiprias jaunuolio rankas.

— Kad gi ir sunkūs, — sako jisai, iškėlęs keletą tomų iš lentynos.

Ir tada atėjo mintis nufotografuoti Saulių su visais jau išėjusiais Enciklopedijos tomais. Su Mrozinskiene išėmėme juos iš lentynos ir sudėjome Sauliui ant stalo.

Nepakelti dabar Sauliui tų knygų! Jis vos kelias tepasiėmė į rankas, o kitas palikome ant staliuko.

Ir taip prisiminė man Saulius, tada tikrai dar Sauliukas. Apreiškimo parapijos mokyklos trečiojo skyriaus mokinukas, kai Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius atnešė gatavą pirmąjį Enciklopedijos tomą.

— Būtinai reikia nufotografuoti, — sakiau tada Kapočiui, o jisai ir visi tada kambaryje buvusieji sutiko, kad tai bus "istorinė nuotrauka."

Turbūt, daug kas yra ją matę, tą "istorinę nuotrauką" II-ajame Enciklopedijos priede, kur Enciklopedijos leidėjas įteikia pirmąjį tomą pirmajam savo prenumeratoriui.

Valentina ir Aleksas Mrozinskai buvo pirmieji Enciklopedijos prenumeratoriai, bet abudu nusprendė, kad Enciklopedija turi eiti sūnaus vardu.

Taip Sauliukas ir tapo pirmuoju prenumeratorium. Ir Sauliuko ranka, atrodo, buvo gera, jei dabar net tiek tomų susilaukta. Tai buvo pirmoji "materialinė" parama leidėjui. Mrozinskų bute tada prieš dešimt metų, tarp pirmųjų Enciklopedijos draugų ir entuziastų, Kapočiui moralinės paramos netrūko. Užtat ir pats Kapočius, kai pirmojo tomo priede dėkojo visiems, talkinusiems Enciklopedijos darbe, Mrozinskienę pirmoje eilėje minėjo tarp tų, "kurie teikė moralinės paramos vienokiu ar kitokiu enciklopedijos leidimo minties parėmimu bei jos skleidimu."

O reikia atsiminti, kad tomis dienomis netrūko Enciklopedijos leidimui priešų, kaip ir nūdien netrūksta jų kiekvienai drąsiai minčiai ar sumanymui.

Tęsiama 7 psl.

Saulius Mrozinskas po dešimt metu... su Enciklopedijos tomais S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Mano kelias į muzikos meną

Mikas Petrauskas

TĘSINYS

Šių "Lietuviškų kanklių" prenumerata chorvedžiams buvo labai didelis palengvinimas, ir kiekvienas iš mūsų, be to, ir dažnas choro dalyvis, jas užsiprenumeruodavo. Daug įvairių lietuviškų liaudies dainų M. Petrauskas įdainavo Amerikoje į patefono plokšteles. Darbininkai ypač mėgo revoliucines dainas bei linksmas, nuotaikingas liaudies daineles.

Norėdamas įpratinti žmones lankyti koncertus, Mikas Petrauskas ruošdavo juos ir visai mažose salėse, kurios dažniausiai būdavo šalia saliūnų (barų). Būdavo, koncertuojame, o už sienos girdėti gurkšnojančių žmonių keliamas triukšmas. Dažnai tie barų lankytojai, išgirdę dainavimą ir žiūrovų plojimus, susigundydavo koncerto pasiklausyti: ateina iš greta esančios karčiamos su alaus buteliu rankoje, stovi prie durų ir klausosi, o kartais ir repliką paleidžia: "Padainuok dzūkiškai!" Tiesa, kitas girtuoklis ir pats salės gale, prie durų, užtraukia savo dainą...

Pasitaikydavo ir per daug įsilinksminusių, kuriems nuraminti tekdavo "dėdes" tvarkdarius pasikviesti. Kartais saliūnų savininkai įgundydavo grupę chuliganų, kurie, tyčia atėję į koncertą, sutrikdydavo rimtį: mat, koncertai sutraukdavo nemaža barų klientų ir gadindavo jų savininkų biznį.

Taigi, tokiomis sąlygomis teko Mikui Petrauskui skinti kelią muzikos menui Amerikoje. Bet jis nenusimindavo, atkaklus ir užsispyręs varė mėgiamo kultūros darbo vagą pirmyn.

Po keliolikos metų atkaklaus darbo kiekvienoje lietuvių darbininku kolonijoje išaugo kultūringų meno, muzikos mėgėjų, kurių eiliniai koncertai jau nebepatenkindavo.

Atsirado operečių, simfoninių koncertų, net operų paklausa.

Pastebėjęs tai, kompozitorius ėmė rašyti ir statyti operetes. Parašė jis jų nemažai. Veikalų turinį ir formą jis pritaikydavo savo klausytojams, kurių dauguma buvo paprasti darbininkai. Mums, chorvedžiams, čia jau iškilo sunkesnis uždavinys: operetes nusirašyti nelengva, o pastatyti jas dar sunkiau. Ne kartą tekdavo vykti pas gerbiamąjį kompozitorių ir pasižiūrėti, kaip jis pats jas stato.

Kompozitorius dažniausiai pats būdavo savo veikalų statytojas-režisierius, dirigentas ir aktorius (operoje "Girių karalius" jis atliko Medėjo vaidmenį, "Eglėje žalčių karalienėje" — Žalčio ir kt.). Tokiems pastatymams jam tekdavo išsinuomoti erdvesnę patalpą su atitinkama scena, kostiumus artistams ir butaforiją, o taip pat pasisamdyti didesnį orkestrą.

Už generalinę repeticiją ir už patį spektaklį orkestrantams reikėjo mokėti, nes tai dažniausiai būdavo kitataučiai profesionalai, todėl apie dažnesnes orkestrines repeticijas ir svajoti netekdavo.

Susidarydavo milžiniškos išlaidos, ir už bilietus šitiek surinkti kartais nepavykdavo. Neretai entuziastui kompozitoriui, mylinčiam savo liaudį ir jos meną, tekdavo pačiam padengti piniginius nuostolius. Užtat tokių spektaklių įspūdis ir reikšmė būdavo kolosališki. Kitataučiai įsitikindavo, kad ir lietuviai darbininkai pamėgo meną, kad ir lietuviai turi savo nacionalinę muziką ir moka ją atlikti.

Kai kurios M. Petrausko dainos ir operos buvo išverstos į anglų kalbą ("Birutė," "Girių karalius," "Vestuvės" ir kt.). Kai kada greta M. Petrausko operos "Birutės" būdavo atliekamas ir Guno operos "Fausto" prologas (Chicagoje, Brooklyne, Bostone ir kt.). Žinoma, atlikti jį po vienos repeticijos su svetimais orkestrais būdavo nelengva.

Taigi, M. Petrauskas pelnytai gavo lietuviškosios operetės ir operos kūrėjo vardą.

Matydamas gerus savo darbo rezultatus, M. Petrauskas pasiryžo paruošti muzikų profesionalų iš lietuviškosios darbininkijos tarpo. 1910 m. jis pagal visus Amerikos įstatymų reikalavimus įkūrė Chicagoje Lietuviškąją konservatoriją. Baigusieji ją turėjo teisę gauti diplomus. Joje, be lietuvių dėstė ir kitataučiai profesoriai specialistai. Pats kompozitorius dėstė solinį dainavimą, mu-

Svarsto lietuviškų operų libreto problemas

Gegužės mėn. Vilniuje leidžiama Pergalė svarsto operų libreto problemas:

Lietuvos kompozitoriai, dirbantys operos žanro srityje, nuolat susiduria su viena opiausių problemų, kuri šiandien dar nėra galutinai išspręsta. Tai akivaizdžiai liudija naujos nacionalinės operos, kurių "Achilo kulnis" -- silpni libretai. Kalbant apie lietuvių operos dramaturgiją, tenka pripažinti, jog libretistų darbas, koks jis buvo iki šiol, jau nebeatitinka išaugusių Lietuvos kompozitorių kūrybinių galimybių.

Kaip galėjo atsitikti, kad kompozitoriai nelauktai pasirodė esą visa galva aukštesni už savo kūrinių bendraautorius — operos dramaturgus? Giliau paanalizavę susidariusią padėtį, galime nurodyti eilę priežasčių, kurios turėjo didesnį ar mažesnį neigiamą poveikį libretų kūrėjams.

Pirmųjų lietuvių operų pasisekimas, teigiamas jų įvertinimas, pasirodo, skatino pavojingą nusiraminimo nuotaiką, o tuo pačiu mažino kompozitorių ir libretistų reiklumą vieni kitiems. Pavyzdžių ilgai ieškoti nereikia. Palyginkime V. Klovos operų "Pilėnai" ir "Duktė" libretus. "Dukters" libretas yra žymiai silpnesnis už "Pilėnų" dramaturgiją. Todėl pirmiausia reikia kalbėti apie nepakankamą kompozitoriaus reiklumą operos bendraautoriui. Arčiau susipažinus su pastarąja V. Klovos opera, neatsitiktinai susidaro įspūdis, jog kompozitorius, kritiškai neišanalizavęs pateikto libreto, skubėjo rašyti muziką ir pastatyti operą. Šis noras visiškai suprantamas, tačiau jis negali pateisinti silpnos operos dramaturgijos.

Didelis vaidmuo kuriant pilnavertį nacionalinės operos spektaklį priklauso teatrui, kuris, pastebėjęs libretisto ir kompozitoriaus klaidas, privalo laiku nukreipti jų darbą reikiama vaga. Tuo tarpu Akademinis operos ir baleto teatras kartais nuolaidžiauja naujo kūrinio autoriams, ir tai, beje, vėliau pajunta ir spektaklio statytojai, ir atlikėjai, nekalbant jau apie žiūrovus. Pavyzdžiu čia gali būti "Duktė," kurios dabar nebėra savaitinėse teatro repertuaro afišose. Tuo labiau apmaudu, kad ši opera galėjo tvirtai įeiti į teatro repertuarą, ją lankytų ir pamėgtų žiūrovas, kadangi jos muzikinė dramaturgija pasižymi stipriais ir įsimenančiais epizodais.

Šis pavyzdys dar kartą primena operos klasikų jau seniai įrodytą tiesą, kad kūrybinę iniciatyvą į savo rankas pirmiausia turi paimti kompozitorius, o vėliau ir teatras. Tuo tarpu kai kurios pastarojo meto lietuvių operos (V. Klovos "Duktė," B. Dvariono "Dalia") rodo, jog kompozitorių darbui faktiškai vadovauja libretistai. Šią aplinkybę galima būtų pateisinti tik tuo atveju, jei libretistai patys nedarytų klaidų ir mokėtų nukreipti kompozitoriaus talentą reikiama linkme, ugdydami jo savitą kūrybinį braižą, kuris padėtų įkūnyti naujos operos sumanymą.

Antroji priežastis, stabdanti tolesnį operos dramaturgijos vystymąsi, taip pat akivaizdi. Dar kartą peržvelgę visas mūsų nacionalines operas, pastebėsime jų tematinį ribotumą. Juk dabar vyraujantis vaidmuo priklauso istorinei tematikai. Šiuo atžvilgiu pirmoji lietuvių A. Račiūno opera "Marytė" ir netgi minėtoji "Duktė" vaizduoja nors ir netolimus, bet visgi jau istorinius įvykius -- Didįjį Tėvynės karą. O ką bekalbėti apie tokius kūrinius, kaip "Gražina," "Pilėnai," "Dalia," "Paskenduolė" ir kt. (B. Gorbulskio opera "Frank Kruk" ir V. Klovos opera "Vaiva" priklauso satyrinės ir fantastinės-lyrinės operos žanrams).

Vienoda įvairių operų tematika pirmiausia yra pavojinga tuo, kad ji gimdo dramaturginius štampus, standartinę libreto formą, kurioje vyrauja nusistovėjęs konfliktas, panašios veiksmo atšakos, iš operos į operą keliaujantys žiūrovams jau gerai pažįstami personažai. Istorinių operų personažai gali turėti tarpusavyje panašių bruožų, tačiau bloga tai, kad jų sceninius literatūrinius portretus libretistai charakterizuoja trafaretinėmis kūrybinėmis priemonėmis. Minėti kūriniai buvo parašyti įvairiu metu, pavyzdžiui, "Gražiną" nuo paskutiniųjų nacionalinių operų skiria pora dešimtmečių, o tuo tarpu libretistai naudojosi standartinėmis literatūrinėmis schemomis, kurios savo dramaturginiu principu nesiskiria viena nuo kitos. Savaime suprantama, kad toks operos ir dramaturgų darbas negali įrodyti libreto formos pastovumo. Libretas, kaip ir pati operos muzikinė dramaturgija, vystėsi ir keitėsi, priklausomai nuo laiko ir aplinkybių. Kiekviena istorinė epocha iš muzikos ir dramos veikalų reikalavo tokios meninės išraiškos formos, kuri giliau ir įvairiapusiškiau atskleistų naujas idėjas, stimuliavusias tolesnį visuomenės vystymąsi.

Šiuo metu libretistai ir kompozitoriai deda daug pastangų, siekdami ištrūkti iš operos žanro sutingimo. Šis darbas jau duoda ir tam tikrus rezultatus. Šiandien operos dramaturgijoje gali-

Nukelta į 10 psl.

Metams bėgant ir Enciklopedijos tomams išeinant, Sauliui ir broliukas atėjo... S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Enciklopedija...

Atkelta iš 7 psl.

Ir štai, dabar po dešimt metų, pirmasis Enciklopedijos prenumeratorius tarp tiekos knygų! Dabar net nuostabu rodos. Juk, turbūt, nė pats leidėjas, nei jo bičiuliai, tada jį drąsinusieji tam žygiui, nepagalvojo, kad po dešimt metų bus tiek nuveikta.

O pirmasis Enciklopedijos prenumeratorius augo kartu su Enciklopedija. Daug ir jo gyvenime įvyko dalykų. Kai jis ėmė pirmąjį tomą iš leidėjo, jo silpnos vaikučio rankos nebuvo pratusios trečiajame skyriuje prie tokių sunkių knygų. Nei jis tenai dar galėjo nusimanyti, kas toje sunkioje knygoje yra.

Dabar Saulius jau žino, kas yra enciklopedija ir žino, kad ji lietuviška, ir jam patinka, kad lietuviai turi enciklopediją.

Enciklopedijos tomams vienam po kito pasirodant, Saulius spėjo užbaigti pradžios mokyklą ir gimnaziją. Buvo įstojęs į kolegiją mokytis gydytoju, bet, draugams pasukus į kariuomenę, ir jisai kartu su jais nuėjo Dėdės Samo tarnybon.

Dabar Saulius, tarnaudamas oro pajėgose, kartu ir mokosi. Ketina būti elektronikų inžinierius.

Tai pagrindiniai įvykiai Sauliaus gyvenime. Bet per tą laiką jo tėvai jau spėjo persikelti iš Williamsburgo į Woodhaveną, ir į jų šeimą atėjo dar vienas narys — Saulius susilaukė broliuko. Sigitas gimė 1960 m. sausio pradžioje. Bet Sauliui dar tik gyvenimo pradžia, o Enciklopedijos darbas jau eina prie pabaigos.

-- Tegul laimingai užbaigia visus tomus! Bostonastai lietuviškasis Cape Canaveral, — nūdieniu terminu galvodamas sako Saulius, pirmasis Enciklopedijos prenumeratorius, Dėdės Samo oro pajėgų karys.

---

zikos teoriją, choro ir orkestro dirigavimą ir kt., o taip pat buvo konservatorijos direktorium.

Nemaža lietuvių jaunimo baigė šią konservatoriją ir pasiekė savo profesijoje aukštą meninį lygį. M. Petrauskas, pasiryžęs būti naudingas visai išeivijai, savo gyvenamąją vietą dažnai keisdavo. Kartu su juo keldavosi ir konservatorija. Atskiruose miestuose ikurtus chorus kompozitorius pavesdavo tvarkyti kuriam nors iš gabesnių vietinių mokinių.

Kompozitorius M. Petrauskas buvo aukštos kultūros ir plačios erudicijos žmogus, labai malonaus, švelnaus būdo. Jis sugebėjo suburti apie save muzikos darbuotojus, meno veikėjus ir šiaip inteligentus. Per visą savo gyvenimą pagrindinį dėmesį jis skyrė darbininkų muzikiniam švietimui, kūrė darbininkų chorus ir meno draugijas; jų suorganizavo apie 150.

Būdamas puikus, įgudęs pedagogas, jis sugebėjo patraukti ir vaikučių širdis: organizuodavo specialius vaikų chorus, rašydavo jiems dainas, dviem balsam arba solo, fortepijonui pritariant ("Vaikų dainos," 1929 m.). Chicagoje veikė jo įkurta "Birutės" draugija, Shenandoah — "Sietynas," Waterburyje — "Aušrelė," Bostone, Detroite ir Clevelande — "Gabija" ir kt. Šios organizacijos buvo gana gausios, kai kurios turėdavo iki 500 narių (choro dalyvių ir narių rėmėjų). Tų organizacijų bei chorų tikslas buvo mokytis muzikos, ruošti vakarus, koncertus, statyti operetes, operas, spausdinti, populiarinti muzikos veikalus, materialiai padėti neturtingiems, bet gabiems studentams studijuoti muziką.

Chorą dažniausiai apmokydavo pats kompozitorius, grodamas smuiku; tokiu būdu choristo atmintin ypatingai greit įstrigdavo dainos melodija, nors dažno darbininko klausa ir muzikalumas būdavo menki.

Kai reikėdavo operetei ar operai skubiai paruošti chorą, dirbdavome abu drauge: vienas mokydavome vyrus, antras — moteris. Choro dalyviai labai mėgdavo bendrąsias repeticijas, nes M. Petrauskas dažnai po jų grodavo lietuviškus liaudies šokius — suktinį, klumpakojį, kryputį ir kitus, o choristams būdavo leidžiama pasišokti. Tai kompozitorius darė visai sąmoningai, norėdamas, kad Amerikoje gimęs lietuvių jaunimas pamėgtų savo liaudies šokius ir išmoktų juos dailiai pašokti. Šio tikslo M. Petrauskas iš tikrųjų pasiekė. Kartu tai buvo paskatinimas lankyti repeticijas. Vienu tarpu tie šokiai buvo taip paplitę ir taip mėgiami, jog net amerikiečiai, ruošdami šokių vakarus ir norėdami prisivilioti daugiau jaunimo, skelbdavo, kad ten būsią šokami ir lietuviški šokiai.

Kai lietuvių kolonijos rengdavo "Lietuvių dienas," kurių metu buvo renkamos aukos nukentėjusiems nuo pirmojo pasaulinio karo šelpti, į svetimtaučiams ruošiamus vakarus programai atlikti dažniausiai būdavo kviečiamas M. Petrauskas su savo choru bei lietuviškais liaudies šokiais. Tie jo pasirodymai patikdavo žiūrovams, apie juos palankiai atsiliepdavo spauda.

Vasarą M. Petrauskas dažnai suruošdavo vieno ar dviejų mėnesių kursus chorvedžiams bei vargonininkams. Čia suvažiuodavo po 20 — 30 žmonių. Baigusiems kursus būdavo išduodami išeitos mokslo programos pažymėjimai ir suteikiama teisė savarankiškai vesti chorus bei diriguoti orkestrams.

Man labai patikdavo, kai tokie kursai būdavo ruošiami Bostone. Ten laisvalaikiu eidavome į pajūrį pasimaudyti ir pasikaitinti saulėje. Pliaže M. Petrauskas mums, kursantams, sugulusiems aplink jį ratu, pasakodavo anekdotus ir įvairias linksmas istorijas. Prie mūsų būrio prisidėdavo ir kiti pliažo lankytojai lietuviai. Nuo linksmų pasakojimų M. Petrauskas dažnai pereidavo prie rimtų temų ir čia pat, pliaže, paskaitydavo mums paskaitą.

Prisimenu, kartą M. Petrauskas pasikvietė mus, kursantus, pas save ir pavaišino savo paties pagamintais lietuviškais dzūkiškais pietumis. (Jis dažnai mėgdavo girtis visai nesąs reikalingas šeimininkės, puikiausiai sugebąs pats pagaminti valgį.) Šių dzūkiškų pietų kiekvienas patiekalas buvo su lašiniais: lašininė sriuba, bulvės su lašiniais ir t. t., ir to jų gausumo pasekmės visiems juos valgiusiems buvo nemalonios. Iš to kitą dieną pliaže visi turėjome gardaus juoko, o kompozitorius teisinosi, kad beskubėdamas pamiršęs sriubon prieskonių įdėti...

M. Petrauskas labai mėgo gamtą, ypač saule. Atvažiavęs koncertuoti, jis visuomet užsisakydavo viešbutyje saulėtą kambarį. Jis vengdavo geriančių, o ypač rūkančių draugijos, buvo nepaprastas švaros ir tvarkos mėgėjas. Rengdavosi tvarkingai ir skoningai, tačiau dabita jo pavadinti negalėjai. M. Petrauskas buvo aukšto ūgio, gelsvaplaukis, su rusvais, užriestais į viršų ūseliais, panašiais į vokiečių kaizerio Vilhelmo II ūselius.

Tuos vilhelmiškus ūselius, kompozitoriui einant gatve, pastebėdavo net vaikai:

-- Nagi žiūrėkite, kaizeris!

Bus daugiau

---

* Iš tautinio Ispanijos radijo, Madride, transliuojamos programos lietuvių k. nuo gegužės mėn. pradžios, su pakartojimais siunčiamos 31 metro trumpąja banga. Pagrindinė programa transliuojama 21,35 iki 21,55 val. Lietuvos laiku (19,35 -- 19,55 vid. Europos laiku), o pakartojimai perduodami 8,25 val. (6,25 val. vid. Europos laiku) ir 17,40 val. (15,40 val. vid. Europos laiku).

V. Tysliaviene

TĘSINYS

Mano apsilankymas Lietuvoje

Danijos sostineje

Nuostabūs tie transatlantiniai džetai savo didumu ir įrengimu. Kas patikėtu, kad lėktuve net 132 keleiviai.

Maždaug apie viduri, ties kairiuoju sparnu surandu savo kėdę prie langelio. Man tikras varžtas, nes neturiu kur padėti savo daiktu. Stevardesė teleidžia ant lentynos pasidėti skrybėlę ir foto aparatus, o visa kita turiu laikyti prie savęs. Savo krepšius šiaip taip sustumiu po kėde, o urna pasidedu ant kelių. Tikrai ankšta. Sėdime tryse: greta manęs jaunas, gražus vyras, kuris vėliau pasisakė vykstąs į Kopenhaga pas savo sužiedotinę per Kalėdas susituokti, o šalia jo — apysenė švedu kilmės amerikietė, kuri, kaip ir didžiuma keleiviu, šventėms keliauja pas savo artimuosius.

Ir taip prie langelio prispausta, iš vietos negalėdama nė pajudėti, išsėdėjau apie 6 valandas skrendant per Atlanta.

Po vakarienės lėktuve dar bandžiau užmigti, bet visokiu minčiu ir troškulio kankinama, vėl akiu nesudėjau. Buvau apsidžiaugusi New Yorke, kai patyriau iš tvarkaraščio, jog Kopenhagoje reikės pernakvoti. Danijos sostinėje atsiradusi 9 val. ryto, nuvykusi i viešbuti tiesiai kritau į lova ir miegojau iki vidurnakčio. Tada jau man neberūpėjo ir Vilnius...

Ryte, vėl i aerodroma, kuriame išsėdėjau penkias valandas, belaukdama "Aeroflot" lėktuvo į Maskva.

Kitoks pasaulis

I lėktuvą ilipusi tuojau pamačiau, kad čia jau kitoks pasaulis. Lėktuvas paprastas, nesprausminis ir įrengimas ne toks liuksusinis, kaip SAS ar kitu bendrovių lėktuvai, kurie skraido tarp Amerikos ir Europos sostinių.

Bet čia man buvo daug patogiau. Sėdėjau viena, vėl prie langelio, galėjau laisvai atsilošti, skaityti ir rašyti. Stebėjausi tiktai, kad stevardesė nekalba kitomis kalbomis. Tik rusiškai. Bet ji buvo maloni, greit surado keleivį, kuris, reikalui esant, man angliškai paaiškindavo.

Rodos, tik ką pakilome, skrendame virš debesų, bet jaučiu, kad lėktuvas leidžiasi. Dairausi, nesuprasdama kodėl. Stevardesė iteikia raštelį, kuriame užrašyta "Stockholm". Visai netikėtai 40 minučiu teko praleisti ir Švedijos sostinėje. Taip norėtusi paklausti, kodėl lėktuvas negalėtų nusileisti ir Vilniuje, kuris taip netoli, kodėl dar reikia skristi net į Maskvą ir tenai dar vieną naktį gaišti?

Iš Stockholmo išskridus, po kurio laiko stevardesė vėl įteikia raštelį, iš kurio supratau, kad esame virš Rygos, 12,000 pėdų aukštumoje. Tuo metu ji atneša šaltą vakarienę ir puodelį karštos arbatos. Išgėriau ir antrą, nes juo toliau į šiaurę, juo man buvo šalčiau. Laikas praėjo gana greitai, nes pakeliui į Maskva ištisai perskaičiau New York Times, kuri nusipirkau Kopenhagoje ir kurio jau kelias savaites New Yorke nebuvau matęsi dėl streiko.

Kai nusileidome Maskvoje, jau buvo 10 val. vakaro. I lėktuva tuojau ilipo du uniformuoti pareigūnai. Man pro šalį išeidamas keleivis, kuris buvo mano verteju, aiškina, kad išsiimčiau savo pasą. -- Girdi, jau esame Maskvoje.

Pirmas žvilgsnis į Vilnių išlipus iš lėktuvo. Nuotraukoje - vilniečiai, pasitikę mane aerouoste. Iš dešinės - L. Kapočius, Kymantaitė-Banaitienė, Smilgevičius, toliau - A. Venclova ir kiti. Su Kapočium susitikau pirmu kart, nors jis Amerikoje išbuvęs net 4 metus. Nustebau patyrusi, kad jis pažįsta tiek daug Amerikoje gyvenančių naujakurių, kurie į jį kreipdavosi įvairiais reikalais.

Iš kiekvieno keleivio pasą atima. Atiduodu ir savo. Bet, nulipusi žemyn, negaliu paeiti, taip slidu. Lauke nešalta, krenta smulkus sniegas. Greit prisistatė didžiulis vyras, kuris paėmė dalį mano daiktų, o kita ranka mane stipriai suėmęs nulydėjo iki muitinės.

Čia tuojau prisistatė Inturisto atstovas, kuris tiesiog prie manęs priėjęs angliškai klausia:

— Ar jūs esate Madame Tysliava? Ar norėtumėt šį vakarą vykti į Vilnių?

O, taip, — net apsidžiaugdama jam atsakiau.

— Lukterėkite čia porą minučių. Aš tuojau sugrįšiu, -- ir jisai kažkur išsiskubina.

— Labai gaila, bet lėktuvas į Vilnių jau išskrido, — Inturisto atstovas sako. -- Turėsite pernakvoti "Leningradskaja" viešbutyje. Aš jus palydėsiu.

Pirma negu išėjau iš muitinės jis man padavė lakštą, kuriame išrašiau, kiek doleriu ir kitokiu brangenybiu su savim vežuosi. Paskui nuėjau atsiimti savo paso. Muitinės inspektorius net kelias minutes žiūrėjo tai į mane, tai į mano pasą, iki pagaliau atidavė.

Iš Maskvos aerodromo iki viešbučio kelionė užtruko apie pusvalandį. Inturisto atstovas, gerai angliškai kalbėdamas, rodė įdomesnes vietas, pavežiojo aplink Kremlių ir pristatė į viešbutį. Tik tiek atvykdama Maskvos temačiau, nes kitą rytą vėl tais pačiais keliais, tik į kitą aerodromą, pristatė mane prie lėktuvo į Vilnių.

Ir čia pasitiko Inturisto atstovas, kuris taip pat gerai kalbėjo angliškai.

Vilniuje

Lėktuvas nedidelis, vietų, palyginti, nedaug, bet jauku. Didžiuma keleivių atrodė lietuviai. Taip norėjau juos užkalbinti, bet kadangi niekas nekalba, tai ir aš tyliu.

Iškilus virš debesų, stevardesė kažką rusiškai aiškina, o paskui pasiėmusi glėbį laikraščių ir žurnalų dalina keleiviams. Viską atidžiai stebiu. Kai kurie keleiviai, matau, skaito Tiesą, Švyturį ir kt. lietuviškus leidinius.

Stevardesė prieina prie manęs, sėdinčios pačiame lėktuvo gale. Iš lietuviškų leidinių terandu Šluotą.

— Ar jūs mokate lietuviškai? — ji nustebusi manęs klausia.

— Taip. Aš esu lietuvė iš Amerikos. Ar Jūsų vardas Aldona? — klausiu, prisimindama stevardesę, kurią vykdama į Vilnių 1961 m. vasarą sutiko Narkėliūnaitė.

-- Ne, aš esu Angė, bet Aldoną pažįstu, — ji atsako.

Nuo to momento mudvi susidraugavome. Angė tikrai nuoširdžiai manim rūpinosi. Privertė atsisėsti kitoje vietoje, kur ne taip šalta ir mane užklojo šiltu apsiaustu. Retkarčiais ji prisėsdavo prie manęs pasikalbėti.

Žavėjausi ta lietuvaite. Ji aiškiai gimusi okupacijos metais, bet kokia ji graži, širdinga ir lietuviška.

Viena sau galvojau, kad ir Amerikoje ne vienam ne pro šalį būtų tokią lietuvaitę sutikti, kad pamatytų Lietuvos jaunimą.

Antrai valandai besiartinant, Angė praneša, kad netrukus būsime Vilniuje.

Negaliu suvaldyti ašaru. Verkiu, kaip ir anuo metu, kai dar mažą būdama iš Vilniaus išvykau. Taip norėjau iš lėktuvo pamatyti Gedimino pilį ir kitas man neužmirštamas vietas, bet dėl savo didelio susijaudinimo nieko nepastebėjau. Iš kedės pakilau, kai Angė pranešė, kad manęs ateina pasitikti būrys lietuviu.

Išlipusi iš lėktuvo sutikau Griciu, Kymantaitę, Venclovą, Kapočiu, Tilvyti, Smilgevičiu, Stasiulioni, Sutkų ir kitus Vilniaus lietuvius.

(BUS DAUGIAU)

Vilniaus aerouoste mane pasitike lietuviai: Iš k. Smilgevičius, T. Tilvytis, Kymantaitė-Banaitienė, A. Venclova.

Vaikystės dienomis Vilniuje...

Mylėsi Lietuvą iš tolo. . . Pranė Lapienė tarp savo dovanėlių iš Lietuvos. Jas susiuntė jai gausūs jos bičiuliai ir pažįstami. Pastarųjų dešimties metų laikotarpyje iš Lietuvos gautųjų dovanėlių parodą ji buvo surengusi praeitą savaitgalį, savo Stony Brook Lodge.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Solistė A. Staškevičiūtė rašo iš Lietuvos

Gerbiama brangioji Valerija,

Aš menu tą šaltą žiemos dieną, kai vėjas ir sniegas siautė virš aerodromo, ir Jūs palikote mus ilgam, ilgam, net nežinant, kur ir kada mes susitiksime. Sidabrinė paukštė nunešė Jus į tolimą šalį, bet širdyse visų lietuvių, kurie susitiko su Jumis, liko neišdildomas įspūdis apie Jūsų puikią sielą, paprastumą ir nuoširdumą.

Pranė Lapienė, pasipuošusi neseniai iš Lietuvos gautu kostiumu.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Dažnai mūsų pokalbių metu mes jaučiame Jus drauge, nors Jūs ir toli esate, bet mes žinome, kad savo mintimis ne kartą grįžtate į Lietuvą.

Aš giliai sujaudinta prisimindama Jus. Jaučiau Jūsų prielankumą, tas mane džiugino. Aš norėčiau, kad su pavasario šiluma, dar labiau sušiltų mūsų santykiai, kurių neturi atšaldyti didžiausi nuotoliai.

Aš žinau, kad Jūs labai užimta darbe, bet būčiau laiminga, jei gaučiau nors mažą žinutę iš Jūsų ką Jūs radote grįžusi iš viešnagės, kaip pildosi Jūsų svajonės, užmanymai.

Kaip mes gyvenome, kas vyksta pas mus, Jūs spėjote pajusti nors ir tuo trumpu laikotarpiu, kurį praleidote mūsų tarpe.

Man, arčiausiai prie širdies yra meno klausimai, ir noriu juos paliesti.

Mūsų akademiniame Operos ir Baleto teatre buvo pastatyta Mozarto opera "Visos jos tokios", dalyvaujant ir mano studentams diplomantams; komiška opera "Perikola", kuri sukėlė mano prisiminimus, kaip jos pirmame pastatyme talentingai dainavo ir vaidino Vincė Jonuškaitė, Kutkauskas ir kiti. Perikola šiuo metu vaidino buvusi mano mokinė Jasiūnaitė sukūrusi labai įspūdingą vaidmenį, pilna temperamento, grožio ir turintį puikų balsą. Pastatymas turi didelį pasisekimą.

Aš pati daug dalyvauju visuomeniniame gyvenime, spaudoje, susitikimuose, net koncertuose, kaip dainininkė.

Savo dideliui džiaugsmui įdainavau į ilgai grojančią plokštelę dešimts lietuvių liaudies dainų ir romansų, liaudies instrumentams pritariant. Kai tik jos bus pagamintos, atsiųsiu Jums.

Tai buvo didelis ir atsakingas darbas, turint omenyje mano amžių.

Dabar artinasi egzaminai: viena mano studentė debiutuoja operoje "Visos jos tokios" Darabelos rolėje. Šiemet jau gauna diplomą ir turbūt dirbs operos teatre.

Dar viena, nors dar tik IV kurse, gegužės 25 d. dainavo Violetos rolę operoje "Traviata".

Esu kupina energijos, bet jau laukiu ir atostogų, kad galėčiau pavaikščioti po mūsų pušynus, prie jūros...

Aš Jus bučiuoju ir linkiu sekmės Jūsų gyvenime. Priimkite taip pat mano vyro pagarbą ir linkėjimus.

Aleksandra Staškevičiūtė

RENGIASI PASAULIO LIETUVIŲ SEIMUI

Atkelta iš 5 psl.

41, Italija 1, Kolumbija 1, Prancūzija 1, Švedija 1, Šveicarija 1, Venezuela 3, Vak. Vokietija 6, N. Zelandija 1.

Atstovų skaičių nustatant pagrindu imta pereito seimo praktika. Be to, atsižvelgta į atskirų kraštų bendruomenių aktyvumą. Siūlymas nustatyti atstovų proporciją pagal balsuotojų skaičių valdybai pasirodė nepriimtinas, nes PLB nariai yra visi lietuviai, taigi ir tie, kurie nebalsuoja. Balsuotojų kriterijumas paverstų bendruomenę į paprastą organizaciją. Džiugu konstatuoti, kad jau pasižadėjo seime dalyvauti 10 atstovų iš tolimųjų kraštų — po vieną iš Australijos, Brazilijos, Anglijos ir Italijos, po tris iš Venezuelos ir Vak. Vokietijos. Kraštų atstovavimo per antrininkus PLB konstitucija nenumato.

— —

* Gegužės mėn. pradžioje Italijoje lankėsi 10 asmenų, iš Lietuvos atvykusių "katalikų" grupė. Jų tarpe buvo vienas kunigas, Rumšiškių klebonas, drauge ir Kauno kun. seminarijos profesorius Žemaitis (salezietis), apie 60 m. amž. Iš Romos ELTAI pranešta, kad lietuviškieji turistai nebandę susisiekti su vietos lietuviais.

AUKOJO VIENYBEI: V. Vasikauskas, D. Vizbara, M. Palubinskas, V. Brazulis, F. Rutkus ir kiti.

Visiems aukojusiems Vienybė nuoširdžiai dėkoja.

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Joukus baras
Salė susirinkimams vestuvėms ir pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS suėjimams nemokamai
VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

VIENYBĖ

rengia

SPAUDOS BALIŲ

Šestadienį, 8 val. vakare

1963 m. lapkričio 2 d.

Maspetho Lietuvių Pilieciu Klube

BUS VAKARIENE, GERIMAI, MENINE PROGRAMA IR KONKURSAI.

Šokiams gros

JOE THOMAS ORKESTRAS

Iš tautinių šokių vadovų susirinkimo. Kalba New Yorko tautinių šokių grupės vadovė J. Matulaitienė. Susirinkimas įvyko Brooklyne.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Libreto problemos

- Atkelta iš 7 psl.

me išskirti naujas formas, kurios įgalina teatrus kurti pilnaverčius ir įdomius žmonių paveikslus. Įgrisusių schemų vietoje vis dažniau sutinkame kokybiškai naujas operos veikėjų charakterių ypatybes, perteikiančias jų sielos grožį ir didingumą.

I. Dzeržinskio ir T. Chrenikovo operos ("Tykusis Donas" ir "Žmogaus dalia," "Audroje" ir "Motina") yra artimos dainos žanrui ir pasižymi dideliu melodingumu, muzikinės bei dramaturginės formos paprastumu, aiškumu.

Lietuvių operos dramaturgijoje žymesnių nukrypimu besivaikant formos imantrumo nebuvo. Tai rodo, kad mūsų kompozitoriai ir libretistai laikosi tvirtų realistinių pozicijų. Tačiau vaisingų kūrybinių ieškojimų kol kas taip pat yra nedaug. Ir čia pirmiausia, matyt, reikia susrūpinti ne libretistams, o kompozitoriams, parodyti daugiau iniciatyvos.

Reikia pažymėti, kad bendram libretistų ir kompozitorių darbui neigiamos įtakos, be abejo, turėjo įsigalėjusi asmenybės kulto laikotarpiu bekonfliktiškumo "teorija," gimdžiusi "nulakuotus" herojus, iš anksto nustatytas teigiamųjų ir neigiamųjų personažų charakterių schemas.

Kuriant kitas nacionalines operas, bekonfliktiškumas palaipsniui nustojo savo žalingo poveikio. Ir tai suprantama. Gaivūs vėjai naujų operų autorius įgalino drąsiai kelti sudėtingus nūdienio gyvenimo reiškinius, įvertinant juos iš tvirtų partinių pozicijų. Tačiau respublikos libretistai ir kompozitoriai, užuot vaizdavę savo kūriniuose mūsų amžininkus, dar tebesilaiko istorinės praeities, kuri, aišku, vargu ar gali įkvėpti juos ieškoti naujų dramaturgijos principų, vystyti klasikinę tradiciją.

Vengiant naujo turinio, neįmanoma atsikrayti žanrinio ribotumo. O juk būtų labai džiugu, jei šalia tokių herojinių kūrinių, kaip "Gražina," "Pilėnai," "Dalia," "Duktė," teatro repertuare pasirodytų kupinos romantikos operos, kuriose būtų apdainuotas šių dienų žmogus. Nė vienoje mūsų operoje dar nėra rimtai sprendžiama aktuali kovos už taiką tema. O kurgi revoliucinė lietuvių tautos praeitis? Atėjo laikas rimtai pagalvoti apie nacionalinę komišką operą ir operą vaikams nūdiene tematika.

Pagaliau libretistai turėtų šiuolaikinio menininko akimis pasižiūrėti į lietuvių literatūros klasiką, į geriausiu rašytojų kūrinius, kurie galėtų būti sėkmingai įkūnyti operos scenoje. Šiuo atžvilgiu reikėtų pasimokyti iš dramos teatro, kurio repertuare matome daug inscenizuotų mūsų prozos ir poezijos kūrinių.

Nacionalines operas kuriančių kompozitorių darbo patirtis rodo, kad naujo turinio negalima įsprausti į senus klasikinius rėmus. Šiuolaikinio gyvenimo ritmas reikalauja iš libretistų ir kompozitorių kokybiškai naujos dramaturgijos. Nėra abejonės, kad geriausiose nūdiene tematika parašytose operose taip pat veikia ir ateityje veiks pagrindiniai klasikinės operos dramaturgijos dėsniai: logiškas jų veiksmo vystymasis remiasi ekspozicija, užuomazga, kulminacija ir atomazga. Tačiau tokiose operose, kaip I. Dzeržinskio "Žmogaus dalia," D. Šostakovičiaus "Katerina Izmailova" ir kituose geriausiuose šio žanro kūriniuose, matome kokybiškai naujus muzikinės dramaturgijos bruožus. Siužeto lakoniškumą pabrėžia ir išryškina tarpusavyje gerai susieti atskiri epizodai — greitai besikeičiantys paveikslai, mus patraukia šykšti, bet pakankamai raiški ir muzikiniu požiūriu koncentruota muzikinė vaizduojamųjų personažų charakteristika, išvystyta melodika bei nepaprastai didelis jausmų krūvis, be kurio negali egzistuoti emocionalus herojus. Žiūrint šiuos spektaklius, nesijaučia būdingo operos žanrui veiksmo ištęstumo, klausytojas nėra varginamas nuobodžiais rečitatyvais arba pernelyg ilga kurio nors vieno veikėjo arija, monotoniškais ansambliais.

Nenorėčiau teigti, kad šios operos privalo tapti kūrybiniu receptu mūsų libretistams ir kompozitoriams. Tačiau produktyvus minėtų operų kūrėjų ieškojimas, be abejo, gali būti geras pavyzdys, tuo labiau, kad paskutinioji lietuvių opera "Duktė," ypač jos libretas, liudija apie turinio ir formos neatitikimą.

Žiūrovų negali sudominti ir sujaudinti ištęstas "Dukters" siužetas, jo schematiškumas, gana primityvus veiksmas, atskirų scenų ir charakterių iliustratyviškumas, įvairūs alogiškumai ir svarbiausia pavir-

Nukelta į 11 psl.

NAUJAUSIOS ŽINIOS APIE DIVIDENDUS

4¼% metams

Išmokėjimai nustatyti metų ketvirčiui, kuris baigiasi gruodžio 31, 1962; viso 3¾% metams ir specialus ½% pastoviems indėliams įdėtiems spalio 16, 1961.

Apskaičiuojami metų KETVIRČIAIS nuo padėjimo dienos

Naudokitės žemiausiomis kainomis Taupymo Banke GYVYBĖS APDRAUDA. Užeikite ar parašykite — gausite daugiau informacijų.

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK
Incorporated 1860
A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"
Central Office: 539 Eastern Parkway
Broadway Office: 135 Broadway Brooklyn, N. Y.
Massapequa Office: Hicksville Road and Jerusalem Avenue
Deposits Insured by the Federal Deposit Insurance Corporation

Neužmirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440
Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY's LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: VIrginia 6-9683

THE Arlington Restaurant
Tel TAylor 7-9842
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Ona ir Jonas Valaičiai

Libreto problemos

Atkelta iš 10 psl.

neieškojo veržlesnio ir dinamiškesnio dramaturginio ritmo, lakoniškumo, aiškaus ir logiškai pateisinto konflikto sprendimo. Vaizduodamas didvyrišką Lietuvos partizanų kovą su hitleriniais okupantais, jis vadovavosi senais ir ne pačiais geriausiais dramaturginiais principais, kuriais plačiai naudojosi daugelis praėjusio šimtmečio libretistų. Tuo būdu V. Klovos ieškojimų muzikos srityje neparėmė libretisto darbas.

Kitą svarbų momentą kuriant libretą sudaro dramaturgo profesinis meistriškumas, tikras operos žanro sceninės specifikos supratimas. Apie menininko meistriškumą ir talentą V. Belinskis rašė: "Kuomet kūrinys, pretenduojantis priklausyti meno sričiai, neatitinka jo reikalavimų, tuomet jis tampa klaidingu, negyvu, nuobodžiu, ir jo neišgelbės jokia kryptis. Menas gali būti žinomų idėjų ir krypčių organas, tačiau tik tuomet, kai jis visų pirma yra menas. Kitaip jo kūriniai taps negyvomis alegorijomis, šaltomis disertacijomis, o ne gyvu tikrovės atspindžiu."

Ši didžiojo rusų kritiko mintis mums primena tai, kad jokia pažangi idėja negali būti sėkmingai įkūnyta meno kūrinyje, tame tarpe ir operoje, jei dramaturgas tobulai nežino visų meistriškumo paslapčių. Tačiau mūsų operos dramaturgijoje yra daug pavyzdžių, kai šį trūkumą buvo bandoma pridengti aktualia tema. Panašiai atsitiko su paskutiniąja V. Klovos opera, apie kurios libreto technologines klaidas vertėtų kiek plačiau pakalbėti.

Respublikinėje spaudoje jau buvo pakankamai rašyta apie įvairiūs "Dukters" veiksmo vystymo alogiškumus, trukdžiusius dainininkams kurti įtaigius ir sceniniu požiūriu įtikinamus herojų paveikslus. Tai rodo, kad libretistas ir kompozitorius pirmoje operos kūrimo stadijoje neskyrė reikiamo dėmesio scenarijui — trumpam libreto konspektui. Juk kritiška scenarijaus analizė būtų įgalinusi autorius iš anksto numatyti silpnąsias būsimojo libreto vietas ir būtų nurodžiusi kelius, kaip išvengti elementariausių klaidų įkūnijant scenoje pasirinktą siužetą.

Ruošiant scenarijų, aiškėja pagrindiniai herojų charakteriai, jų vystymo kryptis. Be to, autoriai, suteikdami veikėjui svarbiausius charakterio bruožus, paprastai, prieina bendros išvados, kuris iš jų vidinėje jausmų kovoje nugalės, įtvirtindamas visos operos idėją. Ši prieštaringa ir sunki kova dažnai vyksta tarp pareigos ir jausmo, stimuliuodama aštrų konflikto vystymąsi.

"Dukteryje" susikryžiuoja dviejų jaunuolių likimai — Elenos ir Andriaus. Skirtingomis priemonėmis kovoja šie herojai su fašistais, tačiau operos dėmesio centre nelauktai iškyla begaliniai nesusipratimai, neaiškūs sceniniai poelgiai, kur lemiamas vaidmuo priklauso įvairiems atsitiktinumams. Nenuoseklus pagrindinio konflikto vystymas pirmiausia neigiamai veikia herojų charakterius, kurių poelgiams trūksta sceninės logikos, vidinės stiprių jausmų kovos, ir todėl sumažėja jų emocinis poveikis.

Žiūrovui taip ir lieka neaiškū, kuris iš Elenos charakterio bruožų pasirodys esąs stipriausias: Andriaus įtarinėjimai ar meilė jam, sąmoninga kova prieš okupantus ar gaivališkas protesto jausmo prasiveržimas? Griežčiau apsvarsčius operos scenarijų, šių neaiškumų, gal būt, nebūtų buvę librete ir jie dabar neverstų mus spėlioti.

Pasirinkęs operos siužetą, libretistas paprastai jau mato pagrindinius jo epizodus scenoje. Tam tikslui jis turi gerai žinoti scenos specifiką, visas jos teikiamas galimybes. Libretas privalo būti sceniškas — štai ko visuomet reikalaujama iš dramaturgo. Savo straipsnyje apie A. Dargomyžskio operą "Undinė" žymus rusų kompozitorius A. Serovas taikliai rašė: "...pagrindiniai siužeto bruožai turi būti nuolat suprantami, aiškūs be žodžių."

Šią mintį patvirtina pagrindiniai operos muzikinės dramaturgijos kūrybiniai principai, kurie į pirmą planą visuomet iškelia muziką. Tai, ką galima atskleisti operoje muzikiniais vaizdais, nereikalinga aiškinti libreto tekste. Juk trumpą ir prasmingą herojaus repliką orkestras gali išvystyti į didelę ir apibendrinančią muzikinę temą, kuri atskleidžia mintį, vidinę veikėjo evoliuciją. Pati muzika pertaikia klausytojui emocinio veiksmo potekstę, vadinasi, teksto atžvilgiu libretistas turi būti gana šykštus.

"Dukters" libretas iš viso yra sceniškas (jį rašė režisierius J. Gustaitis), tačiau ir jame yra vietų, kur veiksmą paaiškina vien tik tekstas. Tai liečia Elenos atvykimą į degantį gimtąjį kaimą ir išvykimą iš jo, vėlesnius jos susitikimus su Andriumi, visus herojės poelgius finalinėje konclagerio scenoje.

Libretistui visuomet iškyla ir kitas nemažiau sudėtingas uždavinys — sceniškai pateisinti muziką ir dainavimą. Tai pasiekiama tik tuo atveju, kai libretistas iškelia giliai dramatiškas situacijas, kupinas didelių ir stiprių aistrų. "Tik emocionalaus paveikslo sukūrimui gali būti natūraliai panaudotos vokalinės priemonės, tik galinga žmogaus pergyvenimų jėga sugeba paaiškinti veiksmą apibendrintuose muzikiniuose paveiksluose."

Kaip parodė "Dukters" libretas, mūsų operos dramaturgai kažkodėl nesistengia, kad visos spektaklio scenos būtų pajungtos konfliktui vystyti, pagrindiniams sceniniams paveikslams atskleisti. Apie tai byloja nereikalingos veiksmo atšakos, "pritempti" epizodinių personažų paveikslai.

Rimtesnį dėmesį būtina skirti kalbai. Kadangi ne visi buitinės kalbos žodžiai gali būti panaudoti operos tekste, libretistai stengiasi herojų kalbą poetizuoti. Tačiau jų poetinio žodyno fondas dar nėra turtingas, todėl įvairiose operose mes dažnai sutinkame panašias metaforas, epitetus, herojų išsireiškimus ir t. t.

Šiuo metu lietuvių operos dramaturgijoje jaučiamas atoslūgis — jau praėjo dveji metai, kai rampos šviesos neišvydo nė vienas naujas nacionalinis kūrinys. Tačiau visas būrys libretistų ir kompozitorių rašo originalias operas, kurių herojai bus mūsų amžininkai. Reikia tikėtis, kad šis darbas pasižymės rimtesniais kūrybiniais ieškojimais, didesniu operos libretų meistriškumu.

BALFAS GEGUŽĖS MĖN.

Gražiausis pavasario menuo bendrame šalpos darbe staigmenų neatnešė. BALFo centre gauta žymiai mažiau pinigų nei išleista, trūkumą vis dar įstengiama padengti iš geresnio laikotarpo liekanos. Gegužės mėn. BALFo centre gauta $4,070, išleista $6,055.

Didžioji išlaidų dalis padaryta apmokant individualines siuntas, kurių gegužyje, per 21 darbo dieną BALFas išsiuntė: su medžiagomis 114, vaistų 12, t. y., šešis siuntinius kiekviena darbo dieną.

Penktą karta į Lietuvą...

Atkelta iš 3 psl.

daug labai naudingų žinių. Dažnai patariame, kaip lengviau ir pigiau norimas vietas pasiekti, kur rasti patogesnes ir saugesnes vietas apsinakvoti, kaip daugiau už tą patį pinigą pamatyti. Mums rūpi, kad per mūsų įstaigą važiuojantieji keleiviai gautų geresnį patarnavimą, kad gautų tikslesnių žinių. Bet turizmo sąlygas geriausia gali ištirti tiktai nuvažiavęs vieton. Man teko daug keliauti todėl dabar aš jau žinau, ką keleiviams pasakyti, kur jiems kreiptis, ko klausti.

- Kokiais tikslais vykstate Lietuvon?

— Lietuvoje jau esu buvęs keturis kartus. — Kaip kiekvienam Amerikos lietuviui, taip ir man norisi savo gimines pamatyti, gimtinį kaimą ir miestelį aplankyti, senus pažistamus, jei jie dar gyvi, susitikti. Bet man taip pat rūpi ir turizmą į Lietuvą praplėsti.

Žinote, tai ne toks lengvas dalykas, bet pamažu ir šitas klausimas bus išspręstas. Man kelis kartus teko kalbėti su atsakomingais Lietuvos Inturisto pareigūnais. Jie taip pat nori turizmą pagyvinti.

Esu tikras, kad netolimoje ateityje žymiai daugiau žmonių galės nuvažiuoti į Lietuvą ir pasimatyti su savo giminėmis. Be to, didesnis skaičius žmonių galės išvažiuoti ir iš Lietuvos. Mūsų bendrovė jau yra padėjusi sutvarkyti kelionę visai eilei žmonių, kurie atvažiavo Amerikon ir laimingai čia gyvena kartu su savo vaikais ir anūkais. Jei kas nori atsikviesti savo gimines iš Lietuvos, tai tegu parašo Wide World Tours bendrovei. Mes jiems nurodysime, ką reikia daryti, kad lengviau ir sparčiau stuvarkyti kelionės reikalus.

- Kuriuos idomesnius lietuvius esate sutike kelionese po pasauli?

— Savo kelionėse esu sutikęs didoką skaičių įdomių lietuvių. Dabar lietuvį gali rasti tolimiausiame pasaulio užkampyje. Ne visi jie yra žymūs, bet kiekvienas tolimame krašte sutiktas lietuvis yra įdomus.

Kai jį susitinki ir išsikalbi, tai atrodo, kad sutinki tikrą savo brolį. Kas galėjo tikėti, kad lietuvis gyventų papuasų džiunglėse, ar Argentinos pampose? Tuo tarpu man teko Hongkonge sutikti jauną mūsų tautietį, 6 metus praleidusį tarp Naujos Gvinėjos papuasų. Lietuvių yra Artimuose Ry-

Atsisveikinant palinkėjome V. Rasčiauskui jo artimiausios kelionės metu, išreikšdami viltį, jog įspūdžiai ir vaizdai iš šios išvykos vėl galės atsispindėti Vienybėje.

GINTARAS

Lietuvos auksas

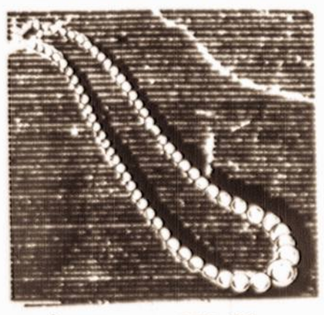

Kainos nuo $25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue

JACKSON HEIGHTS, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gelės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAŽEIKA

Savininkas

89-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: VIrginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas

Any car - Any age driver

ALL FORMS OF INSURANCE

175 REMSEN ST. BROOKLYN 1, N. Y.

Tel. MAin 4-6400 UL 8-1061

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS

Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

JUOZO GARSVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva

Joseph J. Garszva, Jr John A. Pauley

LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

* Dr. Juozas Girnius, filosofas, Lietuvių Enciklopedijos redaktorius iš Bostono, išrinktas Ateitininkų Federacijos vadu New Yorke birželio 7 -- 9 dd. įvykusioje nepaprastoje ateitininkų konferencijoje.

* Dariaus ir Girėno 30 metų tragiškojo skridimo sukakties minėjimo surengimo reikalu Lietuvių Piliečių Klube birželio 21 d., penkt., 7 val. šaukiamas susirinkimas. Susirinkimą kviečia Dariaus ir Girėno postas, N. Y. Ramovės skyrius ir Amerikos Lietuvių Legiono postas. Į susirinkimą jau pakviesta eilė organizacijų atstovų. Kviečiami atvykti ir tie, kurie pačiam reikalui prijaučia.

* Antano Kauno bičiuliai jį prisiminė antaninių proga birželio 13 d., jį aplankę ir atšventę jo vardadienį.

* Prof. A. Vasys, iš Fordham universiteto, informuoja, kad ligi liepos 2 d. dar galima įsiregistruoti į lituanistikos kursus. Mokslas prasideda liepos 3 d. Kursai vyks, jei į juos įsiregistruos bent aštuoni studentai. Tuo tarpu tėra tik keturi įsiregistravę. Už lietuvių kalbą galima gauti 4 kreditus. Paskaitos vyks vakarais nuo 5:30 iki 8:30 val., tad jas gali lankyti ir dirbantieji. Kadangi tame universitete savo skyrius, ir tai gausius, turi prancūzai, vokiečiai, rusai ir kt., tai lietuviai universiteto profesoriai pageidautų, kad nebūtų užleistas ir lietuviškas reikalas. Kurie gali ir turi galimybių tegul eina studijuoti lituanistikos į Fordhamo universitetą.

* Juozas Sodaitis, savo metu buvęs Gabijos leidyklos savininkas, pastaruoju laiku laisvalaikiu pradėjęs piešti, neseniai New Yorko miesto susisiekimo tarnybos metinėje parodoje už aliejaus darbą gavo antrą premiją ir specialų atžymėjimą. Parodoje pardavė 4 paveikslus.

* Dailininkas Česlovas Janušas už savo akvarėlinį paveikslą laimėjo I-ąją premiją St. Luke's Guild devintojoje metinėje parodoje. Paroda prasidėjo birželio 9 d. ir truks iki birželio 16 d. imtinai. Ji vyksta St. Luke's School, 16-01 150th Place, Whitestone, N. Y.

* Paieškomas kambarys arba pusė apartamento vienam žmogui, gyventi kartu su kitu. Tinka bet kurioje miesto dalyje. Gerai būtų ir kampas basemente, kur laisvalaikiu galima būtų padirbėti auksakalio darbą. Kas turėtų, prašau paskambinti TA 7-6264 tarp 7 - 9 val. vak.

NAUJAS KARYS

Naujausiame Kario žurnalo numeryje, savo viršelį papuošusiame Dariaus ir Girėno reljefais Puntuke, birželio-liepos laidoje dedama rašinių apie ateities karą erdvėje, Lietuvos parašiutininkų likvidavimą, šiemet 60 metų amžiaus sukakusį newyorkietį veikėją Vaclovą Alksnį, gen. Joną Černių ir kt. Pirmajame psl. S. Baltrimo eilėraštis Dariaus ir Girėno atminimui, pavadintas "Arų žygis."

Z. Raulinaitis, Kario redaktorius, savo knygoje atsako į klausimus: ar mūsų karingiesiems protėviams teko susidurti su besiplečiančios Romos legionais? Kaip atsirado tas, vėliau taip išgarsėjęs, Lietuvos raitelis, savo kardu iškovojęs istorinės Lietuvos valstybės sienas? Kada ir iš ko lietuviai išmoko karinio meno? Šie ir panašūs klausimai dar neranda sau atsakymo mūsų istorikų raštuose. "Galindai Prieš Romą" yra bandymas praplėšti amžių uždangą ir pažvelgti į pačią seniausią ir taip didingą mūsų karinę praeitį, kurią liudija menki istoriniai, tačiau gausesni archeologiniai išlikę paminklai.

Lietuvos karinė praeitis yra dar mažai tirta. O tik gerai pažinę savą praeitį, pajėgsimę atspėti ir surasti mūsų tautos ateities kelią.

Žurnalas Karys patekia žymiai praplėstą, 80 psl. apimantį atspaudą iš savo 1962 m. puslapių, su gausybe paveikslų. Knygos kaina $1.50; užsakant atskirų lapeliu -- $1.00.

Iškaba sanatorijos, kurioje gyvena Vasario 16 Akto signataras prof. Kairys, prie Smithtown miestelio, Long Islande.

Pas prof. Kairį...

Atkelta iš 1 psl.

Tiesą pasakius, profesorius jau ir nėra toks vienišas. Vienišas gal tik viena prasme, kad vienintelis lietuvis — aplinkui visa aplinka amerikietiška. Tačiau, kaip slaugė tvirtina, profesorius visą savo laiką praleidžia rašydamas. Ji beveik skundžiasi, kad jis tiek daug rašo, net nepasilsėdamas.

Prie jo lovos nedidelis staliukas, ant kurio dabar ilsisi Pranės Lapienės gėlės, kurių priskynė Andrius Lapė iš savo darželio prie namų Stony Brook miestelyje. Taigi, tai yra tasai stalelis, ant kurio profesorius surašė, išvingiavo margus raštus jau dviem savo knygom, netrukus pasirodysiančiom mūsų skaitančiajam visuomenei.

Jis jau parašė knygą apie "Abramą — žmonišką žydą," užbaigė savo veikalą apie mongolus. Tai apie Leniną, kuris yra mongolų kilmės. Jau baigė ir knygą apie būsimąją Lietuvą.

— Labai įdomu. Knyga apie būsimąją Lietuvą, — teiraujasi viešnios. Kaip Jūs vaizduojatės būsimąją Lietuvą? --

-- Būsimoji Lietuva bus demokratinė, taip kaip mes suprantame demokratijos dėsnius, — atsako jisai.

Iš tolimesnių temų paliečiama netolima praeitis. Profesorius Kairys, kuris yra vienas iš tų, kaip jisai save vadina (vienoje savo knygoje) mačiusių, kaip Lietuva buvo ir paskui gyveno, didžiausia Lietuvos nelaime laiko Smetonos laikais pasirašytą sutartį su sovietais. Tai, jisai sako, privedė ir prie dabartinės Lietuvos nelaimės — okupacijos.

Bet profesorius tiki Lietuvos prisikėlimu naujam nepriklausomam gyvenimui. Šitai, jo manymu, bus tada, kai komunizmas žlugs, o komunizmo galas yra netolimas.

Patyręs, kad Tysliavienė yra Amerikoje gimusi lietuvė, jisai džiaugiasi, kad "mes Lietuvoje ir Amerikoje gimę" vienodai lietuviškai galvojame, o dar labiau apsidžiaugia, kai sužino, kad Tysliavienė yra Antano Vaivados sesuo.

— Kai pamatysite jį, perduokite mano sveikinimus. Juk tai jis išlaisvino iš kacetų Vokietijoje VLIKo narius ir paskui visus suvežė į vieną vietą. Jisai mums visiems labai daug padėjo.

Kalbos dar eina daugeliu temų. Apie Lietuvos jaunimą ir bendrai Lietuvos žmonių atsparumą okupantui, ypač kiek tai liečia religiją, profesorius yra labai geros nuomonės. Jisai sako:

— Nėra abejonės, kad tauta atspari. Tai galima spręsti iš to, kaip laikomasi bažnyčių atžvilgiu. Nežiūrint ateistinio auklėjimo, bažnyčios visdėlto nepajėgia sunaikinti.

Profesorius nesiskundžia vienišumu. Sako, jį dažnai aplanko, ypač sekmadieniais. Dažniausias svečias esąs newyorkietis Kipras Bielinis, kartais ir bostonietis Keleivio redaktorius Sonda jį aplankąs.

Apie pastarąjį kalbant, prisimenama ir jo sūnus, šiuo metu gyvenąs Lietuvoje. Tysliavienė jam aiškina, kad jisai esąs žymus ir net privilegijuotas muzikas.

— O, jisai yra labai talentingas muzikas, — kartoja profesorius, matyt, žinodamas apie jį iš tėvo ar kitaip.

Profesorius, atrodo, buvo labai patenkintas, kad tapo aplankytas, bet tikriausiai, kai viešnios išėjo, jisai pasuko savo kėdutę prie staliuko ir vėl įnyko į savo rašymą. Rašymą, kuris jam yra palaima jo senatvėje, rašymą, kuris ateities kartoms paliks jo gerąją dalį, kurios jis nenusineš nei į kapus, nei kurios laiko rūdys nesugrauš, rašymą, kurio smulkus charakterio braižas eina iš tos rankos, pasirašiusios Vasario Šešioliktosios aktą.

Studentų išvyka

Lietuvių Studentų Sąjungos New Jersey skyrius birželio 22-23 d. rengia Joninių iškilą į MacDonald stovyklavietę, kuri yra gražiuose Kittatinny kalnuose. Stovyklavietė turi puikų mišką, 4 akerių ežerą, teniso ir kitokio sporto aikštės. Bus visiems progos pasivaikštinėti, maudytis, irstyti laiveliais ir sportauti. Už atskirą primokėjimą, taip pat bus galima gauti arklių pajodinėti. Sporto mėgejai turi atsivežti savo teniso raketes, beisbolo lazdas ir kt.

Be stovyklavietės pramogų, bus ir speciali lietuviška Joninių programa: laužas, dainos ir šokiai.

Nakvosime patogiose kabinose, kurie talpina po 9 žmonės. Reikia atsivežti savo paklodes ir pagalvei užvalkalą, o antklodes duos stovyklos vadovybė. Vadovybė taip pat parūpins du valgius šeštadienį ir du sekmadienį. Už abi dienas, su maistu, reikės mokėti $9.

Į šią puikią Joninių iškilą kviečiamas jaunimas kuo gausiau dalyvauti. Norintieji atvažiuoti turi būtinai pranešti iki birželio 14 d. ir atsiųsti $2 užstatą, kuris vėliau bus įskaitytas į stovyklavimo mokestį. Pinigus prašome siųsti iždininkui Algiui Liaugaudui, 391 15th Avenue, Paterson 4, N. J.

Stovyklavietė pasiekiama Route 46 iki Denville, paskui sukti į dešinę prie Interstate Route 80 į New Jersey Route 15, kuriuo važiuoti iki U. S. 206. Sekti 206 North ir, pavažiavus 4 mylias už Culver Lake, sukti į dešinę prie Linwood (ar MacDonald) užrašo. Linwood stovyklavietė yra 1/4 mylios į kairę, o MacDonald yra 1/4 mylios į dešinę.

LSS NJ skyriaus valdyba

New Yorko apygardos Lietuvių Bendruomenės suvažiavimo, įvykusio Atletų Klube birželio 1 d. darbo prezidiumas. Iš k. į d.: V. Padvarietis, narys, Ant. Diržys, pirmininkas ir prezidiumo sekr. Ant. Macelka.